

Министерство на земеделието и
храните
Ministry of Agriculture and Food

Co-funded by the
European Union
Съфинансирано от
Европейския съюз

СОФИЯ 1040, бул. "Христо Ботев" № 55
SOFIA 1040, 55 Hristo Botev blvd.

А
Г
Р
О
С
Т
А
Т
И
С
Т
И
К
А

A
G
R
O
S
T
A
T
I
S
T
I
C
S

Интегрирана статистика за земеделските стопанства в България
през 2023 година

МЕТОДОЛОГИЯ

Integrated farm statistics in Bulgaria 2023

METHODOLOGY

София • 2025 • Sofia

ВЪВЕДЕНИЕ

В изпълнение на законодателството на Европейския съюз (ЕС) в областта на статистиката на земеделието подробни и изчерпателни данни за земеделските стопанства се събират на всеки 10 години чрез провеждане на преброяване на земеделските стопанства. В рамките на 10-годишния период между всеки две преброявания, данните се актуализират чрез извадкови статистически изследвания (структурни анкети), като тяхната цел е да се получава актуална и надеждна информация за промените, които настъпват в броя, размера и технико-икономическата насоченост на земеделските стопанства. Въз основа на тези данни Европейската комисия (ЕК) взема своите решения при провеждане на Общата селскостопанска политика (ОСП) в ЕС и оценява резултатите от провеждане на тази политика. В този смисъл и списъкът с характеристиките, които се наблюдават, непрекъснато се адаптира към новите потребности от статистическа информация на ЕК.

През 2003, 2010 и 2020 година Министерството на земеделието и храните проведе преброяване на земеделските стопанства в България в съответствие със законодателството на Европейския съюз. На база резултатите от тези преброявания са изготвени извадките за провеждане на статистическите изследвания на структурата на земеделските стопанства през 2005, 2007, 2013, 2016 и 2023 година. Изследването през 2023 г. се проведе на територията на цялата страна. Изследването се проведе по изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета относно интегрираната статистика за земеделските стопанства и Регламента за изпълнение (ЕС) 2021/2286, в който са описани модулите и променливите, за които следва да се събират сведения за 2023 г.

INTRODUCTION

Pursuant to European Union (EU) legislation in agricultural statistics, detailed and comprehensive data on agricultural holdings is collected every 10 years via agricultural census. Within the 10-year period between each two censuses, the data is updated through sample statistical surveys (farm structure surveys), and their purpose is to obtain up-to-date and reliable information about the changes that occur in the number, size and type of farming of the holdings. Based on these data, the European Commission (EC) makes its decisions when implementing the EU Common Agricultural Policy (CAP) and evaluates the results of this policy. In this regard, the list of variables observed is constantly adapted to the new needs for statistical information of the EC.

In 2003, 2010 and 2020 the Ministry of Agriculture and Food conducted an agricultural census in Bulgaria in accordance with the legislation of the European Union. Based on the censuses results, samples were prepared to conduct the farm structure surveys in 2005, 2007, 2013 2016 and 2023. The survey 2023 was conducted in the whole country.

The survey was conducted in accordance with the requirements of Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council on integrated farm statistics and Implementing Regulation (EU) 2021/2286, as regards the modules and the list of variables and their description for data collection in 2023.

Бяха събрани основни структурни данни за всички стопанства, отговарящи на критериите за праг в приложение II на Регламент (ЕС) 2018/1091 и модулни данни за работната сила и други доходоносни дейности, напояване, практики за управление на почвите, машини и оборудване, овощни градини (при който се прилага изчерпателно наблюдение над определен праг).

Изследването през 2023 г. се проведе по методология, съобразена с изискванията на Европейския съюз (ЕС) – Регламент (ЕС) 2018/1091 и Регламента за изпълнение (ЕС) 2021/2286. Това гарантира сравнимостта на получените резултати с тези на държавите членки на Европейския съюз.

Изследването се проведе в периода от 1-ви ноември 2023 г. до 8-ми март 2024 г., като от 1-ви ноември до 3-ти декември 2023 г. данните се въвеждаха онлайн самостоятелно от земеделските стопани. С помощта на уеб-базирано приложение се попълваше електронен статистически въпросник от включените в списъците за анкетиране земеделски стопанства, които разполагат с актуален електронен адрес. От 3-ти декември 2023 г. до 8-ми март 2024 г. данните за останалите земеделски стопанства се събираха чрез анкетиори и се контролираха от експертите по агростатистика от областните дирекции „Земеделие“.

В извадковото изследване през 2023 г. бяха събрани данни за 35 522 стопанства, които имат дейност и отговарят на заложените физически прагове.

Core structural data was collected for all farms above the threshold criteria set out in the in Annex II to Regulation (EU) 2018/1091 and modular data on labour and other gainful activities, irrigation, soil management practices, machinery and equipment, orchards (where census is applied above a certain threshold).

The survey 2023 was conducted according to a methodology in line with the requirements of the European Union (EU) - Regulation (EU) 2018/1091 and Implementing Regulation (EU) 2021/2286. This ensures the results comparability among the EU Member States.

The survey was conducted in the period from November 1, 2023 to March 8, 2024. Farmers could enter their data online from November 1 to December 3, 2023 in a web-based application. The electronic statistical questionnaire was filled out by the farms included in the survey lists, which had a current email address. From December 3, 2023 to March 8, 2024, the data for the remaining farms was collected by surveyors and controlled by the agrostatistics experts from the regional offices.

In the sample survey in 2023, data was collected for 35 522 active farms above the set physical thresholds.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета и съгласно чл. 25, 26 и 27 от Закона за статистиката получените данни от стопанствата се използват само за статистически цели. Индивидуалните данни за стопанствата не се разпространяват, не се предоставят на данъчни и социални служби и нямат юридическа стойност пред съда.

Pursuant to Regulation (EC) № 223/2009 of the European Parliament and of the Council and according to Articles 25, 26 and 27 of the Statistics Act the data obtained from farms is used for statistical purposes only. Individual farm data is not disseminated, is not provided to tax and social services, and has no legal value in court.

МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

1. НОРМАТИВНА БАЗА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И ЦЕЛИ НА ИНТЕГРИРАНАТА СТАТИСТИКА НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Изследването се проведе в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1091, Регламента за изпълнение (ЕС) 2021/2286 и Националната статистическа програма за 2023 г.

Основната цел на изследването е да бъде осигурена интегрирана статистика за структурата на земеделските стопанства през 2023 година в България, както и за производствените методи, за мерките за развитие на селските райони и за агроекологичните показатели.

2. ОБЕКТ И ПОЛЕ НА НАБЛЮДЕНИЕ

Обект на изследването са земеделски стопанства, отговарящи най-малко на един от физическите прагове, посочени в приложение II на Регламент (ЕС) 2018/1091.

Основните характеристики, които се наблюдават, са юридически статут, форма на стопанисване на земята, разпределение на използвана земеделска площ по култури, брой на отглежданите животни по вид и категории, вложен труд и значимост на работата в стопанствата, странични доходоносни дейности и дейности, свързани с опазване на околната среда.

3. ОТЧЕТЕН (РЕФЕРЕНТЕН) ПЕРИОД

Отчетният период е за:

- Площи – стопанската 2022/2023 година;
- Брой на животните – към 31-ви август 2023 година (ако към 31-ви август 2023 г. в стопанството няма живи животни поради санитарно почистване между две партии или принудително умъртвяване при наличие на огнища на болести или други причини, е отчетен броят на последно отгледаната партия

METHODOLOGICAL NOTES

1. LEGAL BASIS FOR THE CONDUCT AND OBJECTIVES OF THE INTEGRATED FARM STATISTICS IN THE REPUBLIC OF BULGARIA 2023

The survey was conducted in implementation of Regulation (EU) 2018/1091 and the Implementing Regulation (EU) 2021/2286 and the National Statistical Program for 2023. The main survey goal is to provide integrated farm statistics in 2023 in Bulgaria, as well as on production methods, rural development measures and agri-environmental indicators.

2. SUBJECT AND SCOPE OF THE SURVEY

The survey subject are agricultural holdings meeting at least one of the criteria set out in Annex II of the Regulation (EU) 2018/1091.

The legal status, type of land tenure, utilized agricultural area by type of crops, number of livestock by type and category, labor input and importance of work on farms, other gainful activities and agri-environmental activities are the main surveyed variables.

3. REFERENCE PERIOD

The reference period was:

- Area – crop year 2022/2023;
- Livestock number - as of 31. August 2023 (if on 31. August 2023 there are no live animals on the farm due to sanitary cleaning between two production cycles or forced killing due to disease or other causes, the number of animals reported is the last number

в периода от 1-ви септември 2022 до 31-ви август 2023 г.);

- Работна сила – период от 1-ви септември 2022 г. до 31-ви август 2023 година;
- Други променливи – 31-ви август 2023 година или за период от 12 месеца преди тази дата.

4. ДЕФИНИЦИИ И ПОНЯТИЯ

4.1. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

Описанието на променливите, които трябва да се предават на Евростат за 2023 г. съгласно Регламент (ЕС) 2018/1091 са определени в Регламента за изпълнение (ЕС) 2021/2286.

Земеделско стопанство

Съгласно Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета „земеделско стопанство“ означава отделна единица — както в технически, така и в икономически аспект — която има единно управление и която извършва, като своя основна или второстепенна дейност, икономически дейности в областта на селското стопанство в съответствие с Регламент (ЕО) № 1893/2006, които спадат към групи A.01.1, A.01.2, A.01.3, A.01.4, A.01.5 или към „поддържането на земеделската земя в добро земеделско и екологично състояние“ от група A.01.6, в рамките на икономическата територия на Съюза. По отношение на дейностите от клас A.01.49 са включени само дейностите „отглеждане и развъждане на полуопитомени или други живи животни“ (с изключение на отглеждането на насекоми) и „пчеларство и производство на мед и пчелен восък“.

of animals grown in the period from 1 September 2022 to 31. August 2023);

- Labor force from 1. September 2022 to 31. August 2023;
- Other variables – 31. August 2023 or 12 months prior that date.

4. MAIN DEFINITIONS

4.1. MAIN DEFINITIONS

The description of the variables to be transmitted to Eurostat for 2023 under Regulation (EU) 2018/1091 is defined in the Commission Implementing Regulation (EU) 2021/2286.

Agricultural holding

According to Regulation (EU) 2018/1091 of the European Parliament and of the Council, ‘farm’ or ‘agricultural holding’ means a single unit, both technically and economically, that has a single management and that undertakes main or secondary activity and economic activities in agriculture in accordance with Regulation (EC) No 1893/2006 belonging to groups A.01.1, A.01.2, A.01.3, A.01.4, A.01.5 or to the ‘maintenance of agricultural land in good agricultural and environmental condition’ of group A.01.6 within the economic territory of the Union, either as its primary or secondary activity. Regarding activities of class A.01.49, only the activities ‘Raising and breeding of semi-domesticated or other live animals’ (with the exception of raising of insects) and ‘Bee-keeping and production of honey and beeswax’ are included;

Земеделското стопанство се определя от следните условия:

1. Произвежда селскостопански продукти;
2. Достига или надвишава определен размер;
3. Подчинено е на текущо и независимо управление;
4. Поддържа земите си в добро земеделско и екологично състояние.

За да бъде определена една стопанска единица като стопанство съгласно член 6 от Регламент (ЕО) № 73/2009, стопанството трябва да поддържа земи, които не се използват за производствени цели, в добро земеделско и екологично състояние и като такива са допустими за финансово подпомагане. От тези площи не се произвежда продукция.

За самостоятелно стопанство се счита всяка стопанска единица, която има независимо текущо управление и използва самостоятелни средства за производство – машини, съоръжения, земя, работна ръка.

Условие 1: Стопанството произвежда селскостопански продукти

За да бъде определена дадена единица като „селскостопанска”, тя задължително трябва да произвежда поне един селскостопански продукт (растителен или животински).

Продуктите, които се считат за селскостопански по силата на законодателството на ЕС, могат да се обобщят в следните групи:

Продукти от растениевъдството:

- зърнено-житни култури;
- зърнено-бобови култури;
- технически култури;
- фуражни култури;
- зеленчуци;
- семена и посадъчен материал;
- цветя и декоративни растения;
- трайни насаждения;

The agricultural holding is defined by the following conditions:

1. Produces agricultural products;
2. Reaches or overcomes a particular size;
3. Subject to a current and independent management;
4. Keeps the land in good agricultural and environmental condition.

In order for a holding to be defined as a farm under Article 6 of Regulation (EC) № 73/2009, the holding has to maintain land not used for production purposes in good agricultural and environmental condition and as such be eligible for financial support. There is no production from these area.

Each economic unit having a single running management and using independently common means of production such as machines, equipment, land, labour force is considered to be an agricultural holding.

Condition 1: The holding produces agricultural products

In order to define a certain unit as an agricultural unit it should produce at least one agricultural product (crop or animal product).

The products considered to be agricultural according to the EU legislation may be generalized in the following groups:

Crop products:

- Cereals;
- Dry pulses;
- Industrial crops;
- Fodder crops;
- Vegetables;
- Seeds and seedlings;
- Flowers and ornamental plants;
- Permanent crops;

- постоянно затревени площи, включително поддържани в добро земеделско и екологично състояние;
- култивирани гъби.

Животни:

- говеда;
- биволи;
- овце;
- кози;
- свине
- птици;
- зайци;
- пчелни семейства;
- други животни.

Продуктите, които не се считат за селскостопански, са:

- плодовете, билките и гъбите, които се събират в природата;
- състезателни и ездитни коне или коне използвани единствено за развлечение, ако няма животни за разплод;
- дивеч, отглеждан в стопанства, предназначен за отстрел;
- домашни животни (кучета, котки, птички), диви животни;
- животни, използвани за научни цели (лабораторни мишки, зайци, хамстери);
- риби, миди, жаби, охлюви, буби, калифорнийски червеи.

Условие 2: Стопанството достига или надвишава определен размер

Селскостопанските единици трябва да развиват селскостопанска дейност над определен праг, оценен в животински единици, или минимален размер площи. Физическите прагове са определени в приложение II на Регламент (ЕС) 2018/1091.

Списък на физическите прагове, съгласно

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Позиция	Праг
ИЗП	5 хектара
Обработваема земя	2 хектара
Картофи	0.5 хектара

- Grassland, incl. grassland kept in good agricultural and environmental condition;
- Cultivated mushrooms.

Livestock:

- Bovines;
- Buffaloes;
- Sheep;
- Goats;
- Pigs;
- Poultry;
- Rabbits;
- Bee colonies;
- Other animals.

The following are not considered as agricultural products:

- fruits, herbs and mushrooms picked in the wild;
- racing stables, riding stables, gallops used for exercising racehorses only, if they do not have breeding activities;
- game bred in farms for hunting;
- domestic animals (dogs, cats, birds), wild animals;
- animals used for scientific purposes (laboratory mice, rabbits, hamsters);
- fish, mussels, frogs, snails, silk worms, California worms.

Condition 2: The holding reaches or exceeds a certain size

The agricultural units are to carry out their activity over a certain threshold assessed in animal units, or a minimum area size. The physical thresholds are set out in Annex II to Regulation (EU) 2018/1091.

List of the physical thresholds, according to

ANNEX II

Item	Threshold
UAA	5 ha
Arable land	2 ha
Potatoes	0.5 ha

Пресни зеленчуци и ягоди	0.5 хектара
Ароматни и медицински растения и подправки, цветя и декоративни растения, посевен и посадъчен материал, разсадници	0.2 хектара
Овощни, ягодоплодни, черупкови, цитрусови и други трайни насаждения с изключение на разсадници, лозя и маслини	0.3 хектара
Лозя	0.1 хектара
Маслини	0.3 хектара
Оранжерии	100 m ²
Култивирани гъби	100 m ²
Селскостопански животни	1.7 животински единици

Fresh vegetables and strawberries	0.5 ha
Aromatic, medicinal and culinary plants, flowers and ornamental plants, seeds and seedlings, nurseries	0.2 ha
Fruit trees, berries, nut trees, citrus fruit trees, other permanent crops excluding nurseries, vineyards and olive trees	0.3 ha
Vineyards	0.1 ha
Olive trees	0.3 ha
Greenhouses	100 m ²
Cultivated mushrooms	100 m ²
Livestock	1.7 livestock units

Стопанските единици, които отглеждат еднокопитни животни за работа, която не е свързана със земеделска дейност, не се считат за земеделски стопанства, ако не удовлетворяват нито един от останалите критерии за стопанство.

Стопанските единици, специализирани в отглеждане и тренировка на състезателни коне, се считат за земеделски стопанства, само ако в тях се извършва развъждане на конете (отглеждат разплодни кобили с жребчета или бременни кобили, жребци за разплод, както и коне в процес на угояване) или ако удовлетворяват поне един от останалите критерии за земеделско стопанство.

Животинска единица

Животинска единица означава стандартна единица за измерване, която позволява обединяване на различните категории животни с цел сравняване. Животинските единици са определени въз основа на фуражните изисквания за отделните категории животни.

The economic units, that breed equidae for work not related to the agriculture, are not considered agricultural holdings if they do not meet neither of the other criterias for a holding.

The economic units specialized in breeding and training of race horses are considered agricultural holdings only if there is reproduction of animals on the farm (breed reproductive mares with foals or pregnant mares, breeding stallions or horses for fattening) or if they meet at least one of the other criteria for a holding.

Livestock Unit (LSU)

Livestock unit means a standard unit of measurement that allows the different categories of animals to be combined for comparative purposes. Livestock units are determined on the basis of feed requirements for different animal categories.

Животински единици

Livestock Units

Характеристики на животните	Коефициент	Livestock characteristics	Coefficient
<i>Животински единици в съответствие с приложение I на Регламент (ЕС) 2018/1091</i>		<i>Livestock units in accordance with Annex I to Regulation (EU) 2018/1091</i>	
Едър рогат добитък (ЕРД)		Bovine animals	
По-малки от 1 година	0.4	Less than 1 year old	0.4

От 1 до по-малко от 2 години	0.7	1 to less than 2 years old	0.7
Мъжки, на 2 и повече години	1	Male, 2 years old and over	1
Юници и малакини, на 2 и повече години	0.8	Heifers, 2 years old and over	0.8
Млечни крави и биволици	1	Dairy cows and buffalo-cows	1
Други крави	0.8	Non-dairy cows	0.8
Овце и кози	0.1	Sheep and goats	0.1
Свине		Pigs	
Прасенца с живо тегло под 20 кг	0.027	Piglets, live weight of under 20 kg	0.027
Свине майки с живо тегло 50 кг и повече	0.5	Breeding sows, live weight 50 kg and over	0.5
Други свине	0.3	Other pigs	0.3
Домашни птици		Poultry	
Бройлери	0.007	Broilers	0.007
Кокошки носачки	0.014	Laying hens	0.014
<i>Други птици</i>		<i>Other poultry</i>	
Пуйки	0.03	Turkeys	0.03
Патици	0.01	Ducks	0.01
Гъски	0.02	Geese	0.02
Щрауси	0.35	Ostriches	0.35
Други видове птици, некласифицирани другаде	0.001	Other poultry fowls n.e.c.	0.001
Зайци, женски за разплод	0.02	Rabbits, breeding females	0.02
<i>Други животински единици</i>		<i>Other livestock units</i>	
Еднокопитни животни	0.8	Equidae	0.8

Условие 3: Текущо и независимо управление на стопанството

Текущото управление на стопанството е дейност по организиране и управление на факторите за производство (земя, машини, работна ръка) в стопанството, с цел осъществяване на дейността му. Текущото управление на земеделското стопанство се осъществява от управителя на стопанството (управител на стопанството може да бъде самият стопанин, но може да бъде и специално наето за целта лице).

Condition 3: Current and independent farm management

The farm management comprises the activities of organization and management of the holding's production means (land, equipment and labour force) in order to execute the farm activities. The holding management is exercised by the manager (farm manager can be the holder himself or another person specially recruited for this purpose).

Условие 4: Поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние

Доброто земеделско и екологично състояние се отнася до набор от стандарти на Европейския съюз (описани в приложение II към Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Съвета), определени на национално или регионално ниво, насочени към постигане на устойчиво земеделие.

Управител на стопанството

Управителят на стопанството е физическо лице, което взема ежедневните решения, свързани с дейността на стопанството: период на засяване и прибиране на реколтата, осъществяване на фитосанитарни мероприятия, ремонт на стадата и др. Управител на стопанството може да бъде самият стопанин, но може да бъде и специално наето за целта лице. Едно и също физическо лице, може да бъде управител на няколко стопанства.

Стопанин

Стопанинът е физическо или юридическо лице, от името на което и за чиято сметка се осъществява дейността на стопанството – получава печалбите и понася евентуалните загуби. Той е икономическият и юридическият отговорник за дейността на стопанството. Едно и също лице може да бъде стопанин на повече от едно стопанства.

Юридически статут на стопанството

Физическо лице – частни стопани, занимаващи се със селскостопанско производство, но не са регистрирани по Търговския закон (ТЗ), Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите (ЗЗД). Физически лица са и самоосигуряващите се като земеделски стопани.

Кооперация – селскостопанско предприятие, регистрирано по Закона за кооперациите.

Condition 4: Keeping the land in good agricultural and environmental condition

Good agricultural and environmental condition refers to a set of European Union standards (described in Annex II of Council Regulation (EU) No 1306/2013) at national or regional level aimed at achieving sustainable agriculture.

Manager of the holding

The manager of the holdings is a natural person taking decisions related to the activity of the holding on a daily basis: sowing and harvesting periods, crop protection treatments, livestock replacements etc. Holding manager can be the holder himself or another person specially recruited for this purpose. One and the same natural person may be the manager of more than one holding.

Holder

The holder is either a natural or a legal person, who is financially responsible for the holding's activities – receives the benefits and suffers the possible losses. The holder assumes the economic and legal responsibilities for the holding's activity. One and the same person may be the holder of more than one holding.

Legal status of the holding

Natural person –private farmers not registered under the Trade Law, the Law on Cooperatives or the Law on Obligations and Agreements but having agricultural activities. Natural persons are also the self-employed agricultural producers.

Cooperative – agricultural enterprise, registered under the Law on Cooperatives.

Търговско дружество, регистрирано по Търговския закон (АД, ЕАД, ООД, ЕООД, КД, СД и др.).

Гражданско сдружение по член 357 от Закона за задълженията и договорите – две или повече лица обединяват своята дейност за постигане на обща стопанска цел, в случая – производство на земеделска продукция или поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние. Споразумението за сдружението може да е устно или писмено съгласно чл. 357 от ЗЗД.

Друг – всички възможни случаи, споменати по-горе.

Географско местоположение на стопанството

На всяко земеделско стопанство е определено географското му местоположение в рамките на България. За местоположение на стопанството се счита мястото, където се намират основните средства за производство на стопанството, т.е. основните сгради на стопанството (обори, машинен парк, складове, зърнохранилища и др.). Ако стопанството няма сгради, за местоположение се приема мястото, където са разположени по-голямата част от неговите земеделски земи (ниви, трайни насаждения и др.) или най-големият или икономически най-важният парцел.

Местоположението на стопанството не е жилището на стопанина, освен ако то не съвпада с основната сграда на стопанството или земите на стопанството са разположени до 5 км от населено място по адрес на стопанина.

По посочените по-горе критерии е определено географското местоположение на всяко стопанство, дори когато стопанствата развиват земеделска дейност в повече от едно

Company, registered under the Trade Law (joint-stock company, sole joint-stock company, limited liability company LLC, sole limited liability company, Limited Partnership, Unlimited Partnership etc.).

Association of natural persons and civil associations according to Art. 357 of the Law on Obligations and Agreements – two or more natural persons join their activities to achieve common economic objective, in this case production of agricultural products or maintenance of their land in good agricultural and environmental condition. According to Art. 357 of the above mentioned law the association agreement may be oral or written.

Other – all other cases not mentioned before.

Holding's location

Each agricultural holding is geographically located in Bulgaria. The holding's location refers to the settlement where the main production means of the farm are located, i.e. main farm buildings (stables, machine stock, warehouses, grain stores etc.). If there is no agricultural building to which a location of the holding could be attributed the holding's location refers to the location of the majority of the area of the holding (arable land, permanent crops etc.) or the location of the most important parcel chosen by physical or economic size.

The location of the holding is not the farmer's residence, unless it coincides with the main building of the holding or if the location of the farmer's residence is not further than 5 km straight from the farm.

The above criteria determine the geographical location of each holding,

населено място.

Данните в таблиците от изследването през 2023 са в зависимост от разпределението на земеделските стопанства по местонахождението им.

Селскостопанско образование на управителя (ръководителя) на стопанството

Информацията се отнася само за земеделската подготовка на ръководителя на стопанството. Има се предвид последната образователна степен, която е завършил и за която има документ.

Форма на стопанисване на ИЗП на стопанството

Собствена земеделска земя (на стопанството) – това са площите, които са собственост на анкетираното стопанство и през референтният период се обработват от него. Включват се и площите с неуредената собственост по наследство, ако тя се стопанисва от анкетирания стопанин, както и стопанисваната от стопанството земя, собственост на друг член от семейството на стопанина, освен ако той не формира друго стопанство по дефиницията за земеделско стопанство.

Земеделска земя, взета под наем или аренда – това е земя, взета под наем или под аренда, която се ползва самостоятелно от стопанството. Включват се площите, които са взети от стопанството под наем, аренда, уговорка или под друга форма от трети лица (физически и юридически лица, общински поземлен фонд, държавен поземлен фонд, читалища, училища, религиозни общности, болници, затвори и др.) и които стопанството обработва. Включват се площите, които обработват кооперациите (земя на член-кооператори) и арендаторите; площите, ползвани след сключване на споразумение за разпределяне на „белите петна“ в съответното землище, за които се плаща рента; наета земя, която не се използва за земеделско производство, но се поддържа от стопанството

even when the holdings are engaged in agricultural activity in more than one locality.

The data in the tables from the survey 2023 depend on the distribution of agricultural holdings according to their location.

Agricultural education of the manager (head/executive/managing director) of the holding

The information relates only to the agricultural training of the holding's manager meaning the last degree completed and certified to her/him.

Type of tenure of the holding's UAA

Own UAA (of the holding) – this is the area owned by the holding and used for its farm activities in the reference period. This area includes also the area for which the inheritance rights are not settled yet but it is farmed by the holder. It also includes the area farmed by the holding which is property to some of the holder's family members unless this person has another holding, according to the definition of the agricultural holding.

Leased or rented UAA – this is land rented or leased, which is used independently by the farm. It includes the area rented, leased, arranged in another form by the holding or by third parties (natural persons and legal entities, municipal land fund, state land fund, community centers, schools, religious communities, hospitals, prisons, etc.) and processed by the holding. It includes the area cultivated by the cooperatives (land of the member-cooperators) and the tenants; the area agreed upon for distribution of "white spots" in the respective settlement, for which rent is paid; leased land not used for agricultural

в добро земеделско и екологично състояние (угари и затревени площи).

Друг начин на ползване (безвъзмездно, съвместна обработка и др.) – посочва се земята, извън собствената или взетата под наем или аренда, която се ползва самостоятелно от стопанството. Например площи от изоставени стопанства, които се ползват напълно безплатно от проучваното стопанство през референтната година.

4.2. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗЕМЯТА

Използвана земеделска площ (ИЗП)

ИЗП е част от общата площ на стопанството. Тя включва:

- обработваемата земя;
- трайните насаждения (овощните, ягодоплодни, черупкови, лозови насаждения, разсадници и други – ракита, камъш);
- постоянно затревените площи;
- семейните градини.

ИЗП на земеделското стопанство се състои от площите, които стопанството фактически обработва (засява и прибира реколтата от тези площи) и използва при осъществяване на дейността си, независимо от собствеността на тези площи – собствени, под аренда, под наем, устни уговорки и др.

В изследването през 2023 г. (IFS 2023) използваната земеделска площ (ИЗП) се разделя на ИЗП на открито и ИЗП под високо достъпно защитно покритие.

Обработваема земя

Обработваемата земя е земеделска земя, която ежегодно участва в сеитбообращение – площите, върху които се отглеждат едногодишни култури, както и оранжерийните площи, площите, заети с ягоди, изкуствени ливади (люцерна, детелина, райграс), хмел,

production, but is maintained by the farm in good agricultural and ecological condition (set-aside and grassland).

Another type of tenure (gratuitous, collaborative processing, etc.)- land apart from own or leased UAA, which is cultivated independently by the holding. For example, abandoned farms area, cultivated completely free of charge by the surveyed holding during the reference year.

4.2. LAND USE

Utilized Agricultural Area (UAA)

UAA is a part of the total area of the holding. It includes:

- arable land;
- permanent crops (fruit, berry and nuts plantations, vineyards, nurseries and others – osier willows, frail);
- permanent grassland;
- kitchen gardens.

The UAA of the agricultural holding consists of the area under crops (crops are sown and harvested by the holding) and the area used for farming by the holding regardless of the land ownership – land may be owned by the holding, may be rented in according to a short or long term contract or oral agreement etc.

The utilized agricultural area (UAA) in the survey 2023 (IFS 2023) is divided into outdoor UAA and UAA under high accessible protective cover.

Arable land

The arable land is the land worked regularly, generally under a system of crop rotation – area under annual crops as well as area under glass, area under strawberries, temporary grass (alfalfa, clover, rye-grass), hops, oil-rose,

маслодайна роза, лавандула, угарите и площите за производство на семена и посадъчен материал.

Обработваемата земя е част от използваната земеделска площ на стопанството.

В обработваемата земя не се включват площите на семейните градини, постоянно затревените площи, трайни насаждения (овощните, ягодоплодни, черупкови, лозови насаждения и разсадниците).

В изследването през 2023 г. обработваемата земя е разделена на обработваема земя на открито и обработваема земя под високо достъпно защитно покритие.

Площи на открито

Зърнено-житни култури

Включват се всички зърнено-житни култури (пшеница, ечемик, овес, царевица и др.), които се отглеждат за производство на зърно и семена за посев и които се прибират в сухо състояние за зърно.

Обикновена пшеница – включват се площите, засети с обикновена (мека) пшеница за производство на зърно. Включват се площите за семепроизводство.

Лимец и спелта – включват се площите, засети с лимец и спелта за производство на зърно. Включват се площите за семепроизводство.

Твърда пшеница – включват се площите с твърда пшеница (*Triticum durum* Desf.), прибрана за зърно. Сортовете твърда пшеница се използват предимно за производство на макаронени изделия. Включват се и площите за семепроизводство.

Ечемик, зимен и пролетен – включват се и площите за семепроизводство.

Овес (вкл. смеси от овес и други пролетни зърнено-житни култури) – включват се и площите за семепроизводство. Изключва се овесът, който се прибира на зелено, или за сено.

Тритикале – включват се и площите за семепроизводство.

Ръж (вкл. смеси от ръж и други есенни зърнено-

lavender, fallow land and area under seeds and seedlings.

The arable land is a part of the holding's utilized agricultural area.

Kitchen gardens, permanent grassland, permanent crops (fruit, berry and nuts plantations, vineyards and nurseries) are excluded from the arable land.

Arable land in the survey 2023 is divided into outdoor arable land and arable land under high accessible protective cover.

Outdoor area

Cereals

All the cereal crops (wheat, barley, oats, maize etc.) grown for the production of grain including production of seeds.

Common wheat - including common (soft) wheat for production of grain and production of seeds.

Spelt (*Triticum spelta* L.) - including spelt for production of grain and production of seeds.

Durum wheat – including durum wheat (*Triticum durum* Desf.) for production of grain. Durum wheat is mainly used for the production of pasta. Production of seeds is also included.

Barley, winter barley and spring barley – area for production of seeds is also included.

Oats (including mixtures of oats and other cereals sown in the spring) – including production of seeds. Excludes oats harvested green or for hay.

Triticale – including production of seeds.

Rye (including mixtures of rye and

житни култури) – включва се ръж и смеси на ръж за производство на зърно, както и площите за семепроизводство.

Исключват се площите, заети с ръж, която се прибира на зелено за производство на плетени кошници и др. подобни и която се отнася към „Други технически култури”; ръж, която се прибира на зелено или се коси за сено за изхранване на животните и която е отнесена, когато е основна култура, към „Други зърнено-житни култури, прибрани на зелено (ръж-овес и др. с изключение на силажна царевица)”; ръж, която се произвежда за фармацевтични цели и която се отнася към „Други ароматни и медицински култури и подправки”.

Царевица за зърно – включват се площите, заети с царевица, прибрана за зърно в стадий на физиологична зрялост; царевица за пуканки; царевица за семепроизводство. Включват се и площите с царевица прибрана като зърно с част от кочаните (влажност по-висока от 20%).

Исключват се площите, заети с царевица, прибрана преди физиологична зрялост под формата на цяло растение, предназначена за силаж, зелено изхранване или енергийни цели (влажност 65-70%). Те се отнасят към „Царевица за силаж и зелен фураж (вкл. за възобновяема енергия)”, както и сладка царевица, която се отнася към пресните зеленчуци.

Ориз – включват се площите заети с ориз, независимо от вида, включват се и площите за семепроизводство.

Просо – включват се и площите за семепроизводство.

Сорго – включват се площите, заети със сорго, прибрано за зърно в стадий на физиологична зрялост, включват се и площите за семепроизводство.

other cereals (maslin) sown in the autumn) - including rye and rye mixtures grown for production of grain and production of seeds.

Excluding rye harvested green for making baskets etc. It is included under industrial crops; position „Other industrial crops”; rye harvested green or mowed for hay for animal feed and which, where it is the main crop, is referred to „Other cereals harvested green (rye-oats, etc., excluding silage maize)”; rye grown for medical purposes is included under position „Other aromatic and medicinal crops”.

Grain maize – includes grain maize harvested when grains achieve the physiological ripeness; pop-corn maize; maize for seeds. Including area under maize harvested as grain with part of the cobs (humidity higher than 20%).

Excludes maize harvested as a whole plant before the physiological ripeness of the grains. The plant is used for silage, for green fodder or renewable energy (humidity of 65-70%) and is recorded in position „Maize for silage and green fodder” as well as sweet corn cobs for human consumption, which is included under fresh vegetables;

Rice – including production of rice, regardless of the type, the area for seed production incl.

Millet - include the area for seed production.

Sorghum – includes area under sorghum, harvested when grains achieve the physiological ripeness, the area for seed production incl.

Други зърнено-житни – включват се всички останали зърнено-житни култури, необхванати от горните позиции – елда, алписта, канарено семе и др. Включват се и площи с киноа. Площите за семепроизводство на тези култури също са включени.

Изключват се площите с културите, прибирани на зелено или за сено, те са отнесени към *„Други зърнено-житни култури, прибрани на зелено (ръж-овес и др. с изключение на силажна царевица)“*.

Зърнено-бобови култури – включват се зърнено-бобови и протеинови култури, отглеждани за производство на зърно, прибирано в сухо състояние или за производство на семена за посев. Зърнено-бобови и протеинови култури, прибрани на зелено за човешка консумация, за храна на животните или възобновяема енергия не са включени. Изключват се културите, използвани за зелено торене.

Фуражна бакла, фий, фуражен грах, които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено или за зелено изхранване на животни, са включени в *„Други едногодишни и многогодишни бобови култури за зелено изхранване или за сено (фуражна бакла, детелина, еспарзета, грах, фий и др.)“*.

Зрял фасул – включват се площите с фасул, който се реколтира при достигане на физиологична зрялост на зърната. Площите, заети със зелен фасул, се отчитат в *„Пресни зеленчуци“*.

Леща – включват се площите с леща, която се реколтира при достигане на физиологична зрялост на зърната.

Грах, бакла и сладка лупина – зърно – включват се площите с грах, бакла и лупина, които се реколтират при достигане на физиологична зрялост на зърната. Площите с градински грах или бакла, които се реколтират преди достигане на физиологична зрялост на

Other cereals – includes area under other cereals not mentioned above – buckwheat, alpista, canary seed etc. Area for production of quinoa is also included as well as the area for seed production.

Area under cereals harvested green or for hay is excluded. This area is recorded under position *„Other cereals harvested green (rye-oats, etc., excluding silage maize)“*.

Dry pulses – includes legumes and protein crops grown for the production of grain harvested as dry grain or for the production of seeds for sowing. Dry pulses and protein crops harvested green for human consumption, animal feed or renewable energy are excluded. Crops used for green manure are excluded.

Excluding fodder broad beans, vetches, peas etc. harvested as whole plant. These crops are used for green or dry fodder and are recorded under *„Other annuals and perennial leguminous plants harvested green mainly for fodder or for hay (fodder beans, clover, sainfoin, peas, vetch, etc.)“*.

Dry beans – area under beans, harvested when the grains achieve physiological ripeness. Area under green beans is reported in *„Fresh vegetables“*.

Lentils – area under lentils, harvested when the grains achieve physiological ripeness.

Peas, broad beans and sweet lupins - seeds –including peas, broad beans and sweet lupins harvested when achieving physiological ripeness. Peas and broad beans harvested before achieving physiological ripeness are included

зърната, са включени в „Пресни зеленчуци”.

Нахут – включват се площите с нахут, който се реколтира при достигане на физиологична зрялост на зърната.

Други зърнено-бобови и протеинови култури (семена от: фий, люцерна и др.) – включват се всички бобови и протеинови култури, неспоменати в предходните позиции, събрани сухи за зърно, независимо от употребата им – за човешка консумация, за храна на животни или за семена за посев (фий, люцерна, детелина, звездан за семена и др.).

Изключват се площите, заети с фуражна бакла, фуражен грах, фий и др., които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено или за зелено изхранване на животни. Те се включват „Други едногодишни и многогодишни бобови култури за зелено изхранване или за сено”. Изключва се и люцерната, прибрана за зелено изхранване или за сено, тя се отчита като „Люцерна за фураж”.

Технически култури

Техническите култури обичайно не се продават директно за консумация, тъй като се нуждаят от промишлена преработка преди крайната им употреба.

Слънчоглед – включват се площите със слънчоглед, прибран като сухо семе. Отглеждан е предимно за производство на растителни масла. Включват се и площите за семепроизводство. Изключват се площите с фуражен слънчоглед, който се прибира като цяло растение те се отнасят към „Други фуражни култури от обработваема земя”.

Рапица и репица – включват се площите, предназначени за производство на масло и за семепроизводство. Включват се площите в тази позиция когато е прибрана като сухо семе.

under „Fresh vegetables”.

Chick peas – including chick peas harvested when achieving physiological ripeness.

Other grain legumes and protein crops (seeds from: vetch, alfalfa, etc.) – includes all leguminous and protein crops not mentioned in the previous headings, harvested dry for grain, regardless of their use - for human consumption, for animal feed or for seeds (vetch, alfalfa, clover, bird'sfoot trefoil for seed, etc.).

Area under fodder beans, fodder peas, vetches, etc., which are harvested as a whole plant and are intended for hay or green fodder for animals excluded. They are included in "Other leguminous and perennial leguminous crops harvested green & for hay". Lucerne harvested for green fodder or hay is also excluded, it is reported as "Lucerne for fodder".

Industrial crops

Industrial crops are usually not sold directly for consumption, as they need industrial processing before final use.

Sunflower seed – area under sunflower harvested as dry seeds is included. Sunflower grown for production of vegetable oil. Area for production of seeds is included. Area under sunflower for fodder, harvested as a whole plant, is excluded; it is referred to as "Other fodder crops from arable land".

Rape and turnip rape – including rape grown for production of oil and for seeds. Area under this heading is included when harvested as dry seed.

Соя – включват се площите със соя, отглеждана за зърно, и площите за семепроизводство. Включват се площите със соя, използвана за масло и за протеин. Изключват се площите, засети със соя, прибрана като цяло растение за фураж, която се отнася към „Други едногодишни и многогодишни бобови култури за зелено изхранване или за сено (фуражна бакла, детелина, еспарзета, грах, фий и др.)“.

Фъстъци – включват се и площите със семената за посев.

Тикви за семки (за масло) – включват се площите, засети със специални сортове тикви, които се отглеждат за производство на масло от семките им. Включват се и площите за семепроизводство.

Площите с тикви за човешка консумация се отчитат в „Пресни зеленчуци“.

Площите с фуражни тикви за изхранване на животните се отчитат в „Други фуражни култури от обработваема земя, неклассифицирани другаде (фуражни тикви, репко, слънчоглед и др., прибрани като цяло растение – суха маса или на зелено)“.

Маслодаен лен – включват се сортове лен предимно за производство на масло или консумация от човека, прибрани като сухо семе. Включват се и площите за семепроизводство.

Други маслодайни – включват се всички неизброени по-горе маслодайни култури (семе от сусам, рицин, шафранка, коноп и др. за масло) предназначени за производство на масло. Включват се и площите за семепроизводството.

Памук – включват се площите за влакно, за производство на масло и за семепроизводство.

Влакнодаен лен – Включват се площи със сортове влакнодаен лен (*Linum usitatissimum* L.), отглеждан предимно за производство на влакна. Не се включват площите за семепроизводство.

Влакнодаен коноп – Включват се площите с коноп (*Cannabis sativa* L.), отглеждан за слама.

Soya – including soya grown for grain and for seeds. Area under soya both for oil and protein use. Area under soybeans harvested as a whole plant for fodder refers to “*Other annual and perennial legumes harvested for green fodder or hay (fodder beans, clover, sainfoin, peas, vetch, etc.)*” is excluded.

Ground-nuts – including production of seeds.

Pumpkins for seeds (for oil) – special varieties of pumpkin grown for the production of oil extracted from their seeds. Area for seeds incl.

The area under pumpkin for human consumption is included under “*Fresh vegetables*”.

Pumpkins (*Cucurbita* spp.) for fodder are included under “*Other fodder root crops from arable land, n.e.c. (pumpkins for fodder, turnips, sunflowers, etc., harvested as a whole plant - dry mass or green)*”.

Flax for oil – including flax varieties mainly for oil production or human consumption, harvested as dry seeds. Including production of seeds.

Other crops for oil – includes all other crops for oil not mentioned above (sesame seeds, castor oil, saffron, hemp, etc.) for oil. Including production of seeds.

Cotton – includes area under cotton for fibre, for oil production and seed production.

Fibre flax – area under varieties of fiber flax (*Linum usitatissimum* L.), grown mainly for fiber production, are included. Production of seeds is excluded.

Hemp for fibre – Hectares of fiber

Не се включват площите за семепроизводство, за масло и за фармацевтични цели.

Други влакнодайни – включват се всички неизброени влакнодайни култури (юта, сизал и др.). Площите за семепроизводство се отнасят към позиция „Семена и посадъчен материал”.

Маслодайна роза – включват се площите с маслодайна роза (normally *Rosa x damascena* Mill.), която се отглежда за добиване на розово масло или розова вода, които биват извлечени от венчелистчетата.

Лавандула

Кориандър – включително семепроизводство.

Бял трън – включително семепроизводство.

Резене

Други ароматни и медицински култури и подправки – валериана, ким, медицински мак, анасон (вкл. семепроизводство), мента, маточина, беладона, лайка, блатно кокиче, магданоз, копър, джоджен, чубрица и др.

Площите за семепроизводство на лавандула, мента, валериана, беладона, лайка, бял трън се отнасят в позиция „Семена и посадъчен материал”.

Тютюн – изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в „Семена и посадъчен материал”.

Хмел – включват се и все още неплододаващите хмелни насаждения.

Енергийни култури за производство на биогорива и друга възобновяема енергия (мискантус, канарена трева) – в тази позиция се включват специфични енергийни култури, които не се използват за други цели, различни от производството на енергия, и се отглеждат върху обработваема земя.

Не се включват площи заети с царевица и други зърнени култури използвани за енергийни цели,

hemp (*Cannabis sativa* L.), grown for straw. Hectares of hemp for seeds, for oil and for pharmaceutical purposes are excluded.

Other fibre crops – includes all other fibre crops not mentioned above (jute, sisal etc.). Other fibre crops grown for the production of seeds are included under “*Seeds and seedlings*”.

Oil rose – Hectares of Rose (normally *Rosa x damascena* Mill.) for rose oil or rose water extracted from the petals.

Lavender

Coriander – including seeds.

Lady’s milk/White thorn/Silybum – including seeds.

Fennel (*Foeniculum vulgare* Mill.)

Other aromatic, medicinal and culinary plants – Valerian, caraway, medicinal poppy, anise (incl. seeds), spearmint, Lemon balm (*Melissa officinalis* L.), belladonna, chamomile, marsh snowdrop, parsley, dill, *Mentha spicata*, savory etc.

Area for seed production of lavender, spearmint, valerian, belladonna, chamomile, lady’s milk/white thorn are included under „*Seeds and seedlings*”.

Tobacco – excluding production of seeds, which are recorded under „*Seeds and seedlings*”.

Hops – including the area under young not fruit bearing plantations.

Energy crops for the production of biofuels and other renewable energy (miscanthus, canary grass) - this item includes specific energy crops which are not used for purposes other than energy production and are grown on arable land.

Areas under corn and other cereals used for energy purposes, as well as

както и други култури които могат да се използват освен за енергийни цели и за фураж на животните. Не се включват и горски видове с кратък ротационен цикъл (тополи, върби, пауловния и др.).

Други технически култури – включват се площите с червено цвекло за производство на багрила, стевия, ръж за производство на плетени изделия и др.

Кореноплодни култури

Включват се площи на култури, отглеждани заради техните корени, грудки или видоизменено стъбло. Изключват се кореноплодни, грудкови и луковични зеленчуци като моркови, цвекло и др.

Изключват се сладките картофи за консумация от човека.

Картофи (вкл. картофи за семе) – в тази позиция се включват площите, заети с картофи за продажба и/или за собствена консумация от стопанството. Включват се всички основни площи с картофи включително ранни.

Захарно цвекло (с изключение на захарно цвекло за семена)

Други кореноплодни – отчитат се площи фуражно цвекло, фуражно зеле, фуражни моркови, ряпа, гулия и др. използвани главно за фураж на животните.

Изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в „Семена и посадъчен материал” и пресните зеленчуци за човешка консумация, които се отнасят в „Пресни зеленчуци”.

Фуражни култури от обработваема земя

В тази рубрика се включват следните култури, предназначени за храна на животни или за производство на възобновяема енергия:

Царевица за силаж и зелен фураж – включва се царевицата, прибирана като цяло растение за приготвяне на силаж, сенаж и изхранване на

other crops that can be used besides energy purposes also for animal feed, are excluded. Forest species with a short rotation cycle (poplars, willows, paulownia, etc.) are excluded.

Other industrial crops – includes area under red beet for the production of dye, stevia, rye for the production of wicker articles etc.

Fodder root crops

Area under plants grown for their root, tuber or modified stem are included. Root vegetables, tubers and bulbs such as carrots, beets, etc. are excluded.

Sweet potatoes for human consumption are excluded.

Potatoes (including seed potatoes) - this heading includes area under potatoes for sale and/or for own consumption by the holding. All main area under potatoes, including early potatoes, is included.

Sugar beet (excluding sugar beet for seed)

Other fodder root crops – fodder beet, fodder kale, fodder carrots, fodder turnip, Jerusalem artichoke etc. used mainly as fodder.

Excluded are fodder root crops grown for production of seeds. They are included under „Seeds and seedlings”. Excluded are fresh vegetables for human consumption. They are included under „Fresh vegetables”.

Forage plants from arable land

This heading includes the following crops intended for animal fodder or for the production of renewable energy:

Maize grown for silage and green fodder – including maize harvested as a whole plant for the production of

зелено. Включва се и царевицата за производство на възобновяема енергия. Включва се царевица, събрана като цяло растение с 65% до 70% съдържание на влага и когато е прибрана в незрял вид.

Други зърнено-житни култури, прибрани на зелено (ръж-овес и др. с изключение на силажната царевица) – площи, засети с чисти или смесени едногодишни фуражни култури, които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено, зелено изхранване или за производство на възобновяема енергия (производство на биомаса).

Люцерна за фураж – включват се площите, заети с люцерна, прибрана на зелено или като изсушено сено.

Изключват се площите, прибрани за семе, те се включват в „Други зърнено-бобови и протеинови култури“.

Други едногодишни и многогодишни бобови култури за зелено изхранване или за сено (фуражна бакла, детелина, еспарзета, грах, фий и др.). Включени са смеси от предимно бобови култури и временни житни тревни насаждения (където бобовите култури са > 80%), прибрани на зелено или като изсушено сено.

Изкуствени ливади и пасища – включват се площи, засети с многогодишни житни фуражни треви. Включват се площите, засети с чиста житна фуражна трева (обикновено >80%) – райграс, ежова главица, власатка и др., смеси от житни фуражни треви или смесени фуражни (бобови и житни) треви, които се реколтират обикновено до 5 години. След петата година се включват в сеитбообращение или преминават в друга категория „Постоянно затревени площи“. Не се включват: площите за семеизготовление на многогодишните ливади, които се отнасят в позиция „Семена и посадъчен материал“; площите, заети с многогодишни житни ливади над 5 години, които се отнасят в позиция „Постоянни ливади,

silage or to be used as green fodder. Maize for renewable energy production is also included. Refers to maize harvested as a whole plant with 65% to 70% moisture content and with the fruit non-mature.

Other cereals harvested green (rye-oats, etc., excluding silage maize) - area sown with pure or mixed annual forage crops which are harvested as a whole plant and intended for hay, green feeding or for the production of renewable energy (biomass production).

Lucerne for fodder - area under alfalfa harvested green or as dried hay is included.

Area harvested for seed is excluded, it is included in “Other grain legumes and protein crops”.

Other annual and perennial leguminous plants for green feeding or for hay (fodder beans, clover, sainfoin, peas, vetches, etc.) Includes mixtures of mainly legumes and temporary cereals (where legumes are > 80%), harvested green or as dried hay.

Temporary meadows and pastures – includes area sown with perennial cereal forage grasses. Includes area sown with pure cereal forage grass (usually > 80%) – ryegrass, cocksfoot, tall fescue, etc., mixtures of cereal forage grasses or mixed forage grasses (legumes and cereal) grasses, which are usually harvested within 5 years. After the fifth year, they are included in crop rotation or move to another category „Permanent grassland“. Excludes: area for seed production of perennial meadows, included in the item „Seeds and propagating material“; the area under perennial

мери и пасища”.

Други фуражни култури от обработваема земя, неклассифицирани другаде (фуражни тикви, репко, слънчоглед и др., прибрани като цяло растение – суха маса или на зелено) – включват се площи, засети с чисти или смесени едногодишни фуражни култури, които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено или зелено изхранване. Тук се включват репко, рапица, слънчоглед и др., прибрани на зелено за изхранване на животните. Включват се също така и остатъци от култури, които не са класифицирани другаде, в случаите когато основната реколта е била унищожена, но остатъците все още могат да бъдат използвани (като фураж или възобновяема енергия).

Изключват се културите за зелено торене, защитните култури, второстепенни последователни фуражни култури, отглеждани като предкултура или втора култура.

Пресни зеленчуци на открито (включително дини и пъпеши) и ягоди, цветя и декоративни растения

Пресни зеленчуци на открито (вкл. дини и пъпеши) и **ягоди** – включват се площите, заети с пресни зеленчуци, дини, пъпеши, ягоди, аспержи, отглеждани при полски и градински условия.

Не се включват картофи, площите с варива, които се отчитат като зърнено-бобови и протеинови култури: зрял фасул, леща, нахут и бакла, площите с гъби, площите за семепроизводство на зеленчуци, които се отнасят към позиция „*Семена и посадъчен материал*”.

Полски зеленчуци – включва се общата площ на всички зеленчуци (вкл. кромид лук, праз лук, дини, пъпеши, ягоди, сладка царевица, зелен фасул), които се отглеждат при полски условия

cereal meadows over 5 years, which are recorded in the position „*Meadows and pastures*”.

Other fodder crops from arable land, not elsewhere classified (pumpkins for fodder, turnips, sunflowers, etc., harvested as a whole plant – dry or green) – includes area under pure or mixed annual fodder crops, harvested as a whole plant and intended for hay or green feeding. These include turnips, rapeseed, sunflowers, etc., harvested green for animal fodder. Crop residues n.e.c. are also included where the main crop has been destroyed but the residues can still be used (as fodder or renewable energy).

Green manure crops, protective crops, secondary successive fodder crops grown as a pre-crop or second crop are excluded.

Fresh outdoor vegetables (including watermelons and melons) and strawberries, flowers and ornamental plants

Outdoor fresh vegetables (including watermelons and melons) and **strawberries** – area under fresh vegetables, watermelons, melons, strawberries, asparagus grown open field and in market gardening included.

Potatoes, area under legumes reported as dry pulses and protein crops: dry beans, lentils, chickpeas and broad beans, area under mushrooms, area for vegetable seed production, recorded under „*Seeds and planting material*” excluded.

Open field vegetables - includes the total area under all vegetables (incl. onions, leeks, watermelons, melons, strawberries, sweet corn, green beans)

като основна култура и се включват в сеитбообращение с други земеделски култури, различни от зеленчуци. Включват се и площите със зеленчуци, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития. Прибраната продукция от полски зеленчуци обикновено се използва за преработка, а не за прясна консумация. При ягоди и многогодишни зеленчуци, като например аспержи, не е необходима едногодишна ротация (сеитбообращение).

Изключват се полските зеленчуци, отглеждани като втора култура, и зеленчуците, отглеждани като фуражни култури. Изключват се зеленчуците, отглеждани под високо стъклено или друго високо достъпно защитно покритие.

Градински зеленчуци – в тази позиция се включват площите, заети със зеленчуци, дини, пъпеша и ягоди, отглеждани най-често в специализирани стопанства за производство на зеленчуци. Тези зеленчуци се отглеждат в градински условия (зеленчукови градини) и влизат в сеитбообращение само с други зеленчукови култури. Отбелязва се фактическата, обща площ на парцелите. Включват се и площите със зеленчуци, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития. Прибраната продукция от градинските зеленчуци обикновено се използва за консумация в пряно състояние, а не за промишлена преработка.

Цветя и декоративни растения (без семепроизводство), **отглеждани на открито** (вкл. под ниски покрития) – включват се цветя и декоративни растения – за рязан цвят и саксийни (цъфнали или зелени с листа), цветя от луковици, коренища и клубени, разсад, млади растения и недървесни резници. Отчита се общата брутна площ на парцелите, върху които през стопанската 2022/2023 година са отглеждани цветни култури и декоративни растения на открити площи или под ниски стъклени или полиетиленови покрития.

grown as main crop open field and are included in crop rotation with crops other than vegetables. Area with vegetables grown under low glass or plastic cover is also included. Harvested field vegetable products are usually used for processing, not for fresh consumption. Strawberries and perennial vegetables, such as asparagus, do not require one-year rotation.

Open field vegetables grown as a second crop and vegetables grown as fodder crops are excluded. Vegetables grown under a high glass or other high accessible protective cover are excluded.

Market gardening – area under vegetables, melons, watermelons and strawberries, grown most often on specialized vegetable farms. These vegetables are grown in garden conditions (market gardening) and are in crop rotation with other vegetable crops only. The total area of the plots is recorded. Area under vegetables grown under low glass or plastic cover is also included. Harvested garden vegetables are usually used for fresh consumption and not for industrial processing.

Flowers and ornamental plants (seed production excl.), **grown outdoors** (under low cover incl.) - include flowers and ornamental plants - for cut flowers and potted plants (flowering or green with leaves), flowers of bulbs, rhizomes and tubers, seedlings, young plants and non-tree cuttings. The total plots gross area in the crop year 2022/2023 under flower crops and ornamental plants grown open field or under low glass or plastic cover is

Изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в рубрика „Семена и посадъчен материал”.

Семена и посадъчен материал – включват се площите за производство на семена и посадъчен материал на захарно и фуражно цвекло; хмел, тютюн, коноп, ароматни и медицински култури – маслодайна роза, лавандула, мента, валериана, подправки; окопни фуражни култури: фуражно зеле, моркови, ряпа и др.; пресни зеленчуци и ягоди, цветя и декоративни растения; житни треви за семена (райграс, ежова главица, власатка и др.).

Изключват се площите за семена на житни култури, ориз, бобови растения (фасул, леща, грах, бакла), картофи и маслодайни, които се отчитат към площите на съответните култури. Изключват се площите за производство на разсад на тютюн и зеленчуци за собствени нужди на стопанството, които се отнасят към съответните култури.

Други култури на обработваема земя (не споменати другаде) – това са културите, които не са споменати в нито една позиция и се отглеждат на обработваема земя. Включват се култури с ниска икономическа значимост и култури, които не могат да бъдат класифицирани в друга позиция. Включват се и буферни ивици, създадени за местообитания без друго използване.

Угари (вкл. култури за зелено торене) – това са площи, включвани в сеитбообращение, независимо дали са изорани или не, и върху които не се отглеждат култури по време на стопанската година, но са поддържани в добро земеделско и екологично състояние. Основната характеристика на угарите е, че се оставят да се възстановят, обикновено през цялата година на реколтата. Включва се гола земя без култури, земя със спонтанен естествен растеж или земя, засята изключително за зелено торене. Включва

reported.

The area for seed production is excluded. It is recorded under „*Seeds and seedlings*”.

Seeds and seedlings – includes the area for production of seeds and planting material of sugar and fodder beet; hops, tobacco, hemp, aromatic and medicinal crops - oil rose, lavender, mint, valerian, spices; root fodder crops: fodder cabbage, carrots, turnips, etc.; fresh vegetables and strawberries, flowers and ornamental plants; cereal grasses for seeds (ryegrass, cocksfoot, fescue, etc.).

Area for seeds of cereals, rice, legumes (beans, lentils, peas, beans), potatoes and oilseeds, recorded under area of the respective crops, is excluded. Area for the production of tobacco and vegetable seedlings for the holding's own needs, which belong to the respective crops, is excluded.

Other crops on arable land, (not mentioned elsewhere) - crops not mentioned in any position and grown on arable land. Crops of low economic importance and crops that cannot be classified in another heading are included. Buffer strips designed for habitats without other use are also included.

Fallow land (including green manure crops) –area included in crop rotation, whether ploughed or not, and on which no crops are grown during the crop year, but maintained in good agricultural and ecological condition. The main characteristic of fallow land is that it is left to recover, usually throughout the harvest year. It includes bare land without crops, land with spontaneous natural growth or land

се обработваема земя, оставена под угар за по-малко от 5 години или обработваема земя, оставена под угар за 5 или повече години, ако е с цел изпълнение на екологично насочената площ.

Трайни насаждения

Площи, заети с овощни, черупкови и ягодоплодни насаждения, лозови насаждения, други трайни насаждения, разсадници за лозов посадъчен материал, за овощни дръвчета, за декоративни храсти и за горски фиданки и др. Включват се изоставени трайни насаждения до 5 години с възможност за възстановяване и младите трайни насаждения, които още не дават плод. Отчита се общата брутна площ, заета с трайни насаждения на открито.

Овощни, черупкови и ягодоплодни насаждения

Овощната градина е равномерно поддържано насаждение (чрез ежегодна резитба и редовно пръскане) от семкови, костилкови, черупкови и ягодоплодни видове, като продукцията се използва за пряка консумация или за промишлена преработка. Гъстотата на засаждане е най-малко 10 дървета на декар, което означава максимално разстояние между дърветата 10 x 10 метра. По изключение тази гъстота може да не бъде достигната при някои видове овощни градини, когато дърветата имат силно развити корони (орехи). Овощните градини могат да бъдат с плътни – непрекъснати редове с минимално разстояние между дърветата, или разпръснати – с големи разстояния между дърветата.

Включват се младите трайни насаждения, които още не дават плод, овощни градини, създадени върху ливади (когато ливадата се пренебрегва), и частта, която се пада на овощните дървета при асоциирано отглеждане

sown exclusively for green manure. It includes arable land left fallow for less than 5 years or arable land left fallow for 5 years or more, if it is for the purpose of implementing the ecological focus area.

Permanent crops

Permanent crops include fruit, nuts and berry plantations, vineyards and other permanent crops, nurseries for vine, nurseries for fruit trees, ornamental plants, forest trees etc. Also included are abandoned permanent crops up to 5 years with the possibility of restoration and young, not fruit bearing perennials. The total gross area occupied by perennial crops open field is reported.

Fruit, nuts and berry plantations

The orchard is an uniformly kept plantation (by annual pruning and regular treatment for plant protection from diseases and insects) of pome trees, stone-trees and nut-trees and berries species. The orchard production may be used for direct consumption or for processing. The density of plantation is at least 10 trees per decar and therefore the maximum distance between the trees is 10 x 10 meters. As an exception this density may not be achieved for some varieties that have strongly developed branch system (walnut- tree). Orchards may be in thick, continuous lines with minimum spacing between trees or scattered with large distances between trees.

Area under young permanent crops is included: young plantations still not fruit bearing, orchards planted in meadows (in this case the meadow is

на лози и овощни градини.

Отчита се общата брутна площ, заета с овощни насаждения. Включват се площите с култури, пътеките, пътищата и местата за обръщане на машините.

Изключват се овощни насаждения, в които обикновено се отглежда комбинация от различни видове овощни дървета на малка площ (1 слива, 2 кайсии и др.), при които продукцията е предназначена изключително за консумация от стопанина и неговото семейство. Площта им се включва в „Семейни градини“. Ливади, засадени с единични овощни дървета, при които тревата е основна култура, се отнасят към „Постоянно затревени площи“. Площите с изоставени преди повече от 5 години овощни насаждения се отнасят в „Необработвани земеделски земи (вкл. изоставени трайни насаждения за повече от 5 години)“.

В наблюдението са включени следните овощни видове:

Семкови – ябълки, круши, други (дюли, мушмули и др.).

Костилкови – праскови, нектарини, кайсии и зарзали, сливи и джанки, череши, вишни и други (дрян и др.).

Черупкови – орехи, бадеми, лешници и други черупкови насаждения (кестени и др.)

Ягодоплодни (с изкл. на ягоди) – малини, къпини, култивирани шипки (отчитат се култивираните шипки, използвани за човешка консумация – мармалад и др.), други ягодоплодни – арония, касис, годжи-бери, боровинки, френско грозде, черници, цариградско грозде и др.

Субтропични плодове – киви, смокини, нар, райска ябълка и др.

neglected) and the share of the orchards in case of associated plantation of fruit trees and vineyards.

The total gross area of the fruit plantations is recorded. It includes the plantation area, the paths and the roads as well as the places designed for turning the machines.

Excluded are orchards that normally include a combination of different types of fruit trees on a small area (1 plum-tree, 2 apricot-trees etc.), where the production is intended exclusively for consumption by the farmer and their family. This area is included in „Kitchen gardens“. Meadows planted with single fruit trees where grass is the major crop refer to the „Permanent grassland“. Abandoned orchards for more than 5 years refer to „Uncultivated agricultural land (including abandoned perennials for more than 5 years)“.

The following fruit-trees are observed:

Pome trees – apple-trees, pear-trees other (quince-trees, medlars etc.).

Stone trees – peach trees, nektarines, apricot trees, plum-trees and wildplum-trees, cherry-trees, morello-trees, other (dogwood etc.).

Nut trees – walnut-trees, almond-trees, hazelnut-trees, other nut-trees (chestnut trees, etc.).

Berries (*strawberries excl.*) – raspberries, blackberries, cultivated rose hips (the cultivated rose hips used for human consumption - marmalade, etc.), other berries – chokeberry/aronia, blackcurrant, goji berry, blueberries, currants, mulberries, gooseberries, etc.

Fruits from tropical and subtropical

Лозя

Отчитат се всички площи с плододаващи и млади (все още невстъпили в плододаване) лозови насаждения и с изоставени лозови насаждения до 5 години, с възможност за възстановяване, реколтата от които е предназначена за грозде за директна консумация или за производство на вино.

Изключват се площите с изоставени лозови насаждения за повече от 5 години.

Лозя с винени сортове грозде – включват се лозята с винени сортове грозде, от които се произвежда или ще се произвежда вино. Тези лозя се разделят на:

Лозя за вина с географска индикация

Вината с географска индикация са качествени вина със защитено наименование за произход (ЗНП) и качествени вина със защитени географски указания (ЗГУ).

Лозя за производство на други вина – включват се всички други лозя със сортове, които не са включени в категорията на качествените вина. Стопаните са посочили в коя категория се включват отглежданите от тях винени лозя.

Лозя с десертни сортове грозде – площи, засадени с десертни сортове лози, продукцията от които е предназначена за директна консумация.

Лозя със сортове грозде за стафиди – площи, засадени със сортове лози, продукцията от които е предназначена за производство на стафиди.

Разсадници

Включват се площите за производство и размножаване на посадъчен материал – лозички, млади фиданки, резници от дървесни видове, предназначени най-често за паркове и градини: дървета, храсти, иглолистни, рози, горски фиданки и др.

climate zones – kiwis, figs, pomegranate, persimmon, etc.

Vineyards

Area under fruit-bearing and young, not fruit bearing vines, vineyards abandoned up to 5 years, with the possibility of restoration, whose production is intended for direct consumption of grapes or for wine production.

Area under vineyards abandoned for more than 5 years is excluded.

Vineyards with wine grape varieties – include area under vines of wine grape varieties that produces or will produce wine. The vineyards are divided in:

Vineyards with Geographical Indication (GI)

Wines with GI are quality wines with a protected designation of origin (PDO) and wines with a protected geographical indication (PGI).

Vineyards for the production of other wines – all other vineyards with wine grape varieties that are not included into the category of quality wines are recorded here. The holders indicate the category of their vineyards.

Table grapes – area under table grape varieties, the production of which is intended for direct consumption.

Vineyards with grape varieties for raisins – area under vine varieties, the production of which is intended for the production of raisins.

Nurseries

Area of production and propagation of seedlings - vines, saplings, cuttings from trees designed mostly for parks and gardens: trees, shrubs, conifers, roses, forest seedlings etc.

Други трайни насаждения – (ракита, камъш, черници, отглеждани за листа за хранене на буби, култивирани трюфели, коледни елхи и др.). Постоянни култури на открито, различни от тези по предходните позиции и по-специално използваните за сплитане или тъкане, прибирани обичайно всяка година, както и дървета, засадени на използваната земеделска площ за търговски цели като коледни елхи.

Семейни градини

Семейната градина е с площ около 1 декар (0.1 хектар), върху която стопаните отглеждат различни видове зеленчуци, ягоди, дини, пъпеша, смесени овощни видове, асми и др. Обикновено продукцията от семейната градина е предназначена за собствено потребление от домакинството на стопанина. Само отделни излишъци се продават от стопанството. Всички площи, от които продуктите се продават постоянно на пазара, принадлежат към други позиции, дори ако част от продукцията се консумира от стопанина и неговото домакинство. В семейната градина площта, заемана от всеки отделен вид, е много малка и стопаните трудно могат да я определят. В повечето случаи семейната градина е в двора на стопанина, в редки случаи тя може да е на полето.

Other permanent crops – (osier willows/wicker, frail/reed, mulberries grown for leaves for silk worm feeding, cultivated truffles, Christmas trees, etc.). Permanent outdoor crops, other than those of the preceding headings, and in particular those used for plaiting or weaving, normally harvested each year, as well as trees planted on the utilized agricultural area for commercial purposes such as Christmas trees.

Kitchen gardens

The kitchen garden has an area of about 1 decare (0.1 hectare), on which the farmers grow different types of vegetables, strawberries, watermelons, melons, mixed fruit species, vine trellis and more. Usually the produce from the kitchen garden is intended for the household owner's own consumption. Only some surpluses are sold by the farm. The area from which the products are sold on the market on a permanent basis is recorded elsewhere, even if part of the production is consumed by the farmer and their household. In the kitchen garden, the area occupied by each species is very small and difficult for the farmer to determine. The family garden is mostly in the farmer's yard, in rare cases it may be in the field.

Постоянно затревени площи

Постоянно затревените площи се използват извън схемата за сеитбообращение – могат да се използват за паша, да се косят за силаж или сено или да се използват за производство на възобновяема енергия. Включват се естествените ливади и слабопродуктивните затревени площи на стопанството. Постоянно затревените площи могат да бъдат естествено затревени или да са засети преди повече от 5 години с житни или бобови многогодишни треви.

Постоянни ливади, мери и пасища – включват се естествените ливади, мери и пасища, които се косят и/или изпасват от животните. Площите, които се косят и продукцията се продава, се включват също. Обикновено това са земи с добро или средно качество.

Изключват се засетите с чисти или смесени бобови и житни треви (детелина, райграс) преди по-малко от 5 години, тъй като те се отнасят към изкуствените (временните) ливади.

Слабо продуктивни пасища – включват се площи със слаба продуктивност, които обикновено не се косят, а се изпасват от животните. Те се намират в планински и високопланински райони. Обикновено една част от тези площи е заета с дървесна или полудървесна растителност (каменисти затревени терени, затревени терени, обрасли с храсти и дървесни видове). Тук се включват и слабо продуктивните затревени блатисти местности, които се ползват самостоятелно от стопанството. Тези площи могат да са разположени и в райони с висока природна стойност. Като слабо продуктивни затревени площи (диви пасища) се класифицират постоянните пасища върху почви от 8^{-ма} и 9^{-та} категория. Не се включват неизползвани пасища и ливади.

Постоянно затревени площи, неизползвани за производствени цели, подлежащи на субсидиране – тези площи са изключени от

Permanent grassland

Permanent grassland outside the crop rotation scheme - can be used for grazing, mowed for silage or hay or used for renewable energy production. This area includes the pastures, meadows and rough grazing. The permanent grassland may be natural grass or sown with cereal grass or leguminous grass for a period longer than 5 years.

Meadows and pastures – includes natural pastures and meadows harvested for hay or green fodder and/or grazed by animals. Area that is mowed and the produce sold are also included. These are usually good or medium quality lands.

Excluded is area sown with pure or mixed leguminous and cereal grasses (clover, ryegrass) less than 5 years ago, as they belong to temporary meadows.

Rough grazing – low yielding area usually not harvested or mowed but used for pasture. They are located in mountainous and highland areas. Usually one part of the area is occupied by wood or bush vegetation (stony lawns overgrown with wood and bush vegetation). This area includes low yielding grassed marshlands used independently by the holding. This area may be in regions with high natural value. Permanent pasture soils from the 8-th and 9-th category are classified as rough grassland (rough grazing). Unused pastures and meadows are excluded.

Permanent grassland no longer used for production purposes, subject to subsidy – area, excluded from

стопанска употреба (не се пасат и тревата им не се използва за изхранване на животни), но се поддържат в добро земеделско и екологично състояние (опазване на почвата от ерозия, поддържане на нейната структура и органичните вещества, както и предотвратяване на влошаването на състоянието на местообитанията). Тези площи подлежат на финансово подпомагане. Подадено е заявление за 2023 г. и то е прието за получаване на субсидия (за подпомагане), независимо дали плащането е направено или не.

Използвана земеделска площ на стопанството под високо достъпно покритие

Отчитат се площи с култури, отглеждани през целия или по-голямата част от вегетационния цикъл в оранжерии или под постоянно или подвижно високо покритие (от стъкло или от твърда или мека пластмаса). Когато една и съща оранжерийна площ се използва няколко пъти, тя се отчита само веднъж. Ако площта на оранжерията е заета едновременно с цветя и зеленчуци, тя се разпределя пропорционално. Ако площта на оранжерията е заета последователно с цветя и зеленчуци, отчита се само площта на културата, която се счита за основна. При многоетажни оранжерии се отчита само базовата им площ (т.е. площта на основата).

Зеленчуци (вкл. дини и пъпеши) и ягоди под високо достъпно покритие – включват се площи, заети с всякакви видове зеленчуци – от вида Brassica, листни и стъблени зеленчуци, зеленчуци, отглеждани за плодове, корени, грудки и луковици, пресни бобови култури, други зеленчуци, които се прибират пресни (не сухи) и ягоди, отглеждани под стъклено или друго високо достъпно покритие. Включва се площта на стъклените или полиетиленовите оранжерии, в които човек може да работи

economic use (the grass is not grazed nor used for animal feed), but maintained in good agricultural and ecological condition (prevention from soil erosion, conservation of the soil structure and organic matter, and prevention of habitats deterioration). The area is subject to subsidy. An application for direct payments was submitted to IACS for 2023 and it was accepted for a grant (for support), regardless of whether the payment was made or not.

Holding's utilized agricultural area under high accessible cover

Area under crops grown throughout or most of the growing season in greenhouses or under permanent or movable high cover (glass or hard/soft plastic). When the same greenhouse area is used several times, it is reported only once. If the greenhouse area is occupied simultaneously with flowers and vegetables, it is distributed accordingly. If the greenhouse area is occupied successively with flowers and vegetables, only the area of the crop considered main is taken into account. In the case of multi-storey greenhouses, only their main area (i.e. the area of the main crop) is taken into account.

Vegetables (watermelons and melons incl.) and strawberries under high accessible cover – includes area under all kinds of vegetables - Brassica, leafy and stem vegetables, vegetables grown for fruit, roots, tubers and bulbs, fresh legumes, other vegetables harvested green (not dry) and strawberries grown under glass or other high accessible cover. Includes the area under glass or plastic greenhouses in which a person

изправен. Отчита се общата покрита площ на тези оранжерии, в които е имало зеленчукопроизводство по време на земеделската кампания. В общата покрита площ се включва площта, заета с културите, пътеките и площта, заета от отоплителната инсталация.

Цветя и декоративни растения (с изключение на тези от разсадници) **под високо достъпно покритие** – включват се площи, заети с всякакви видове цветя и декоративни растения, предназначени за продажба, като рязан цвят (напр. рози, карамфили, орхидеи, гладиоли, хризантеми, рязани листа и други), саксийни, балконски цветя и растения (напр. рододендрони, азалии, хризантеми, бегонии, здравец и други саксийни), а също и луковичи и грудки за цветя и други декоративни растения (лалета, зюмбюли, орхидеи, нарциси и други), отглеждани под стъклено или високо достъпно покритие. Тези растения се отглеждат в оранжерии или с постоянно или подвижно високо покритие (от стъкло или от твърда или мека пластмаса) през целия или по-голямата част от вегетационния цикъл.

Други култури от обработваема земя (посадъчен материал, ароматни, лечебни и кулинарни растения и др.) **под стъклено или друго високо достъпно покритие** – включват се площи с други култури от обработваема земя, отглеждани под високо достъпно покритие (оранжерии), различни от зеленчуци и цветя.

Изключват се култури, покрити с полиетилен, поставени върху земята, ниски тунели или единични стъклени или полиетиленови предпазни съоръжения, тъй като обикновено това са временни покрития (отстраняват се доста преди прибиране на реколтата). Площите на културите под тези покрития се отнасят към съответните площи на

can work upright. The total covered area of these greenhouses in which there was vegetable production during the agricultural campaign is recorded. The total covered area includes the area occupied by crops, paths and the area occupied by the heating installation.

Flowers and ornamental plants (nurseries excl.) **under high accessible cover** - includes area occupied by all kind of flowers and ornamental plants intended for sale, such as cut flowers (e.g. roses, carnations, orchids, gladioli, chrysanthemums, cut leaves, etc.), potted plants, balcony flowers and plants (e.g. rhododendrons, azaleas, chrysanthemums, begonias, geraniums and other potted plants), as well as flower bulbs and tubers and other ornamental plants (tulips, hyacinths, orchids, daffodils, etc.) grown under glass or high accessible cover. These plants are grown in greenhouses or with a permanent or movable high cover (glass or hard or soft plastic) throughout or most of the vegetative cycle.

Other arable land crops (planting material, aromatic, medicinal and culinary plants, etc.) **under high accessible cover** - includes area with other arable land crops grown under a high accessible cover (greenhouses), other than vegetables and flowers.

Crops covered with plastic placed on the ground, low tunnels or single glass or plastic protective equipment are excluded, as these are usually temporary cover (removed well before harvest). The area of crops under these cover refer to the respective open field area.

открито.

Трайни насаждения под високо достъпно покритие, вкл. разсадници – включват се площи с трайни насаждения, отглеждани през целия или по-голямата част от вегетативния цикъл в оранжерии или под постоянни или подвижни високи навеси (от стъкло или от твърда или мека пластмаса). В тази позиция са отчетени и разсадниците под стъклено или друго високо достъпно покритие.

Друга ИЗП под стъклено или друго високо достъпно покритие, неklasифицирана другаде (оранжерии под 100 кв. м. в семейни градини и др.).

Друга земя на стопанството

Включва се неизползвана земеделска земя (земеделска земя, която вече не се обработва поради икономически, социални или други причини, и която не се използва в системата за сеитбообращение на културите), залесена площ и други площи, заети от постройки, стопански дворове, пътища, езера, кариери, неплодородна земя, скали и др.

Площ на стопанските сгради и дворове – включват се всички застроени площи със сгради и съоръжения на стопанството и прилежащите им терени (обори, складове, навеси, работилници, гаражи и др.), площадки с бетоново или друго покритие и др. Изключват се постройки, които се използват за култивиране на гъби.

Необработвани земеделски земи (вкл. изоставени трайни насаждения и постоянно затревени площи за повече от 5 години) – необработваната земеделска земя е земята, която не е обработвана повече от пет години. Необработваната земеделска земя може да бъде включена в сеитбообращението на стопанствата с минимални средства. Включват се и изоставените преди повече от 5 години трайни насаждения и постоянно затревени площи, които не се поддържат, не се косят и не се използват за паша от животните, за които

Perennials under high accessible cover, incl. nurseries – includes area under perennials, grown throughout or most of the vegetative cycle in greenhouses or under permanent or movable high cover (glass or hard or soft plastic). Nurseries under glass or other high accessible cover are also recorded here.

Other UAA under glass or other high accessible cover, not elsewhere classified (greenhouses under 100 sq.m. in kitchen gardens, etc.)

Other farm land

Includes unutilized agricultural land (agricultural land no longer cultivated for economic, social or other reasons and not included in the crop rotation system), afforested area and other area occupied by buildings, farmyards, roads, lakes, quarries, barren land, rocks, etc.

Area of farm buildings and yards – includes all built-up areas with buildings and facilities of the farm and their adjacent terrains (stables, warehouses, sheds, workshops, garages, etc.), sites with concrete or other coverage, etc. Buildings used for mushroom cultivation are excluded.

Uncultivated agricultural land (abandoned perennials and permanent grassland for more than 5 years incl.) – uncultivated agricultural land is land that has not been cultivated for more than five years. Uncultivated agricultural land can be included in the crop rotation of farms with minimal resources. Also included are perennials abandoned more than 5 years ago and permanent grassland not maintained, mowed or used for animal grazing,

стопанството не влага средства и не получава доход от тях.

Гори и залесени площи – това са собствени или наети залесени площи, стопанисвани от стопанството. Тези гори се поддържат и експлоатират обикновено с работна ръка и техника от стопанството.

Гори и залесени площи с кратък ротационен цикъл – залесени площи с определени дървесни видове, специално експлоатирани за производство на дървесина и с период на ротация по-малко от 20 години (тополи, върби, пауловния и други бързо растящи дървесни видове), намиращи се в залесени зони на стопанството.

Други площи с неселскостопанско предназначение (пътища, езера и др.) – включват се непродуктивните (безплодни земи), които не се изпасват от животните – скали, площи с изолирани дървета или малки групи дървета, паркове и тревни площи, площи за почивка и отдих, при условие че върху тях не се отглеждат култури, от които се получава реколта. Включват се пътищата за достигане до нивите извън националната и общинска пътна мрежа, пътищата в самите земеделски площи, които не са включени в площта на обработваните парцели, изоставени стъклени и високи полиетиленови оранжерии, които не могат да бъдат включени в производство, зелените пояси, създадени от стопанството, площите на откритите водоизточници в стопанството и т.н.

Площи на торби, лехи или подобни повърхности за производство на култивирани гъби (кв. м.) – отчита се реалната (производствената) площ на стелажите, върху които се отглеждат гъби в квадратни метри (кв. м.) през референтния период, без да се отчита броят на зарежданията. В случай на гъби, отглеждани на дървени трупи на открито, се взема предвид цялата площ, включително разстоянията между дървените

in/from which the farm does not invest or receive income.

Forests and afforested area – these is own or rented afforested area managed by the farm. These forests are usually maintained and operated with labor and farm equipment.

Forests and afforested area with a short rotational cycle – afforested area under certain tree species, specially cultivated for wood production and with a rotation period of less than 20 years (poplars, willows, paulownia and other fast-growing tree species), located in afforested area of the holding.

Other non-agricultural area (roads, lakes, etc.) – include unproductive (barren lands) not grazed by animals - rocks, area with isolated trees or small groups of trees, parks and lawns, area for rest and recreation, provided that the crops on them are not fruit bearing. Includes roads outside the national and municipal road network to/in the agricultural area, not included in the plot area, abandoned glass and high plastic greenhouses, which cannot be included in production, green belts, created by the holding, the area of open water sources in the holding, etc.

Area of bags, beds or similar surfaces for the production of cultivated mushrooms (sq.m.) – takes into account the actual (production) area of the racks on which mushrooms are grown in square meters (sq.m.) during the reference period, without the number of charges being reported. For mushrooms grown on logs open field, the whole area, including the

трупи. Включват се основните площи, заети с култивирани печурки и др., както и площта върху която са поставени пънчетата за отглеждане на кладница или шийтаке. Изключват се диви гъби и култивирани трюфели.

Обща площ на стопанството

Общата площ на стопанството представлява сума от използваната земеделска площ, площи за отглеждане на култивирани гъби и площите, заети от селскостопански сгради и дворове, неплодна и необработвана земя, гори и залесени площи и площите с неселскостопанско предназначение (скали, езера, блата, изоставени оранжерии) и др.

Площи за колективна паша на животните (обща земя) – това е земята, която не принадлежи пряко на земеделското стопанство. Тази земя се използва от няколко стопанства. За колективно ползване се използват основно постоянно затревени площи за паша на животните от няколко стопанства. Съгласно указанията на Евростат през 2023 г. тази земя е разпределена като постоянно затревени площи на стопанствата, пропорционално на животинските единици на тревопасните животни, отглеждани в тях.

Максимална използвана земеделска площ на открито, която може да бъде поливана чрез наличните инсталации и водоизточници - отчитат се площите от ИЗП на открито, които могат да бъдат напоявани с наличните водоизточници и инсталации в стопанството, независимо дали са собствени или не. Отчитат се площите, които са оборудвани или до които може да се достигне с преместване на напоителната техника или да се доведе водата до поливното поле. Стопанството може да разполага с повече от един вид инсталации. Площите заети с ориз и площта на семейните градини задължително се отчитат в тази

distances between the logs, is reported. Includes the main area occupied by cultivated mushrooms, etc., as well as the area on which the stumps for growing oyster mushrooms or shiitake are placed. Wild mushrooms and cultivated truffles are excluded.

Total area of the holding

The total area of the holding is the sum of the used agricultural area, area for growing cultivated mushrooms and the area occupied by agricultural buildings and yards, barren and uncultivated land, forests and wooded area and non-agricultural area (rocks, lakes, swamps, abandoned greenhouses) and others.

Areas for collective grazing of animals (common land) – the land that does not belong directly to the farm. This land is used by several farms. For collective use, mainly permanent grassland is used for grazing of animals from several farms. According to Eurostat 2023 guidelines, this land is distributed as permanent grassland on farms, in proportion to the grazing animals livestock units.

Maximum utilized open field agricultural area that can be irrigated through the available installations and water sources - the area of the open field UAA that can be irrigated with the available water sources and installations on the farm, whether owned or not, are reported. The area that is equipped or can be reached by moving the irrigation equipment or bringing the water to the irrigated field are reported. The holding may have more than one type of installations. Crops under rice and

позиция.

4.3. ЖИВОТНОВЪДСТВО

Отчитат се наличните живи животни в стопанството на 31^{-ви} август 2023 г. Включват се животни, които са в пряко притежание или управление на стопанството в референтния ден (31^{-ви} август 2023 г.) на изследването и животните, намиращи се на паша в пасища извън територията на стопанството.

Изключват се домашни любимци и животни, които не се използват в производството или не се използват за дейности, генериращи доходи на стопанството; животни, дадени на пансионно отглеждане в друго стопанство; водни животни, риби, влечуги, охлюви, червеи.

За някои видове животни (домашни птици, свине) може да има период между производствените цикли, в които помещението на 31^{-ви} август 2023 г. е празно поради временни прекъсвания в производствения цикъл (редовно санитарно почистване на помещения за животни, огнища на болести или други подобни причини) и в животновъдния обект има по-малко или въобще няма животни към референтната дата. Тъй като IFS2023 е структурно изследване, за да се избегнат колебания в данните за тези стопанства е отразен броят на животните непосредствено преди санитарното почистване (при условие, че вече не са преместени в друго стопанство).

Говеда

Разпределението на говедата е в групи в зависимост от възрастта, пола и направлението на отглеждането им.

Телета под 1 година – включват се всички животни под 1 година, независимо от пола (мъжки или женски) и тяхното бъдещо предназначение (за производство на месо или на мляко).

Мъжки говеда от 1 до по-малко от 2 години – включват се млади бичета, предназначени за разплод, бичета и волове за клане или за

kitchen gardens are necessarily taken into account in this position.

4.3. LIVESTOCK

The number of heads in the farm on 31. August 2023 is reported. Surveyed are animals in direct possession or management by the holding on the reference day (31. August 2023) and animals grazing on pastures outside the holding's territory.

Excluded are pets and animals not used in production or for income-generating activities on the holding; animals given for boarding on another holding; aquatic animals, fish, reptiles, snails, worms.

For certain animal species (poultry, pigs) there may be a period between production cycles when the animal housing is empty on 31. August 2023 due to temporary interruptions in the production cycle (regular sanitary cleaning of animal premises, disease outbreaks or other reasons) and there are fewer or no animals in the holding on the reference date. The IFS2023 being a structural survey, it reports the number of animals immediately before the sanitary cleaning (provided that they are not moved to another holding) in order to avoid data fluctuations for these holdings.

Cattles

Cattles are classified in categories according to their age, sex and use.

Calves under 1 year – all animals under 1 year are included, regardless of sex (male or female) and their future destination (for meat or milk production).

Male bovine animals of 1 to less than 2 years old – young bulls of service, bulls and oxen intended for

продажба на възраст от 1 до под 2 години.

Юници от 1 до по-малко от 2 години – включват се женски говеда от 1 до под 2 години, които не са раждали, предназначени за угодяване или за разплод, или за продажба на друг стопанин. Могат да бъдат от млечни или от други направления.

Бикове на 2 години и повече – включват се мъжки говеда на 2 години и повече, предназначени за разплод, бикове и волове за клане или за продажба.

Юници на 2 години и повече – включват се женски говеда на 2 години и повече, които не са раждали, предназначени за угодяване или за разплод, или за продажба на друг стопанин. Могат да бъдат от млечни или от други направления.

Млекодайни крави (крави за производство на мляко за човешка консумация и преработка) – включват се женски говеда, които вече са родили (включват се и животни на възраст под 2 години, ако вече са родили). Това са крави, които поради своята порода или специфични качества се отглеждат изключително или предимно за производство на мляко за човешка консумация или за преработка в млечни продукти. Включват се и бракуваните млечни крави, т.е. след приключване на лактацията и допълнително угодяване ще бъдат предадени за клане. Кравите от млечни и комбинирани породи, чиито телета се хранят естествено, т.е. бозаят директно от майките си и не са отбити, са включени тук.

Други крави - немлекодайни, вкл. месодайни – включват се крави, които са от породи за месо, от местни породи или кръстоски с млечни породи, които се използват единствено и само за производство на телета. Тяхното мляко се избозава директно от телетата. Понякога те могат да се доят, но млякото рядко е предназначено за човешка консумация. Включват се и бракуваните

slaughtering or sale aged 1 to less than 2 years.

Heifers of 1 to less than 2 years old – female bovines from 1 to less than 2 years, which have not yet calved, intended for fattening or breeding, or for sale to another owner. They can be dairy bovines or other.

Male bovine animals 2 years old and over – Bulls of service 2 years old and over for insemination, bulls and bullocks for slaughtering or sell.

Heifers 2 years old and over – female bovines 2 years old and over that have not yet calved, intended for fattening or breeding, or for sale to another owner. They can be dairy heifers or other.

Dairy cows (for production of milk for human consumption or processing) – include female cattle already calved (including animals under 2 years of age if they have already calved). These are cows which, because of their breed or specific qualities, are kept exclusively or mainly for the production of milk for human consumption or for processing into dairy products. Cull dairy cows are also included. After lactation and additional fattening they will be handed over for slaughter. Cows of dairy and combined breeds, whose calves are fed naturally, i.e. suckled directly from their mothers and not weaned are included here.

Other cows – non-dairy cows, including cows of meat breeds, of local breeds or crosses with dairy breeds, which are used for the production of calves only. Their milk is sucked directly by the calves. Sometimes they can be milked, but milk is rarely intended for human consumption. Cull meat cows are also

месодайни крави.

Биволи

Малачета под 1 година – включват се всички малачета (мъжки и женски) под една година, налични в стопанството, независимо от направлението на бъдещата им реализация – за разплод или угояване.

Мъжки биволи на възраст от 1 до под 2 години – включват се всички мъжки биволи от 1 до под 2 години, предназначени за разплод или за клане.

Малакини от 1 до под 2 години – включват се всички женски животни от 1 до под 2 години (ненавършили 2 г.), които все още не са раждали.

Биволски бикове на 2 години и повече – включват се всички мъжки животни на 2 години и повече.

Малакини на 2 години и повече – включват се всички женски животни на 2 години и повече, които все още не са раждали.

Биволици – включват се всички женски животни, които са раждали поне веднъж, и при които е започнала лактация, независимо от възрастта.

Еднокопитни

Категорията включва всички видове коне, понита, магарета, мулета и катъри, които се намират в стопанството на 31^{-ви} август 2023 г., независимо от породата и предназначението им (за разплод, за работа, за езда, за клане). Стопанствата, специализирани за отглеждане и тренировка на състезателни коне, са включени само, ако в тях се извършва развъждане на конете.

Кози

Кози майки – включват се всички женски животни, които са раждали поне веднъж.

Млади женски кози за разплод на 1 година и повече – включват се всички млади женски животни, предназначени за разплод, които към 31^{-ви} август 2023 г. са заплодени или предстои да бъдат заплодени.

included.

Buffaloes

Buffaloes under 1 year – includes all buffaloes (male and female) under one year, on the farm, regardless of their use- for breeding or fattening.

Male buffaloes aged 1 to less than 2 years – included are all male buffaloes aged 1 to less than 2 years, intended for breeding or slaughter.

Buffalo-cows from 1 to less than 2 years – all female animals from 1 to less than 2 years, who have not yet calved.

Buffalo bulls at 2 years and older – all male animals at 2 years and older.

Buffalo-cows 2 years and older – all female animals 2 years and older not yet calved.

Buffalo-cows – all females calved at least once and having lactation, regardless of age.

Eguidae

The category includes all species of horses, ponies, donkeys, mules and hinnies that are on the farm on 31. August 2023, regardless of their breed and use (for reproduction, work, riding or slaughter). Farms specializing in the breeding and training of racehorses are included only if they breed horses.

Goats

She-goats – the female goats that have kidded at least once.

Goats mated for the first time 1 year old and over – young females for breeding which are included in the breeding campaign as of 31. August 2023, already put or to be put to the ram.

Други кози (ярета, пръчове) – включват се всички животни от този вид, които не са отразени в горните рубрики – пръчове (вкл. млади), ярета до 1 година и др.

Овце

Овце майки – млечни – включват се женски животни, които са раждали поне веднъж. Млякото им е предназначено за човешка консумация (прясно или преработено в млечни продукти), а също и за изхранване на младите животни.

Овце майки – месодайни – включват се женски животни, които са раждали поне веднъж. Тяхното мляко се избозва директно от агнетата. Понякога те могат да се доят, но млякото рядко е предназначено за човешка консумация.

Млади женски овце за разплод на 1 година и повече – включват се млади женски овце на 1 година и повече, предназначени за разплод, които вече са заплодени или предстои да бъдат заплодени

Други овце (агнета, шилета, кочове) – включват се агнета до 1 година, както и всички други от този вид, които не са отчетени в горните рубрики (шилета, кочове).

Свине

Ако към 31^{-ви} август 2023 г. в стопанството няма живи животни поради санитарно почистване между две партии или принудително умъртвяване при наличие на огнища на болести или др. причини, е отразен броят на последно отгледаната партия в периода от 1^{-ви} септември 2022 г. до 31^{-ви} август 2023 г.

Прасенца под 20 кг – включват се всички мъжки и женски животни, отбити или не, с тегло до 20 кг, независимо от предназначението им.

Женски свине за разплод с живо тегло 50 кг и повече – включват се всички женски

Other goats (young male animals, billy-goats) – all animals of this species not mentioned in the categories before- billy-goats (including young ones), kids up to 1 year old, etc.

Sheep

Milk ewes – female sheep that have lambed at least once. Their milk is intended for human consumption (fresh or processed into dairy products), and also to feed the young.

Ewes for meat – female animals that have already lambed at least once. Their milk is directly sucked by the lambs. Sometimes, they may be milked, but the milk is rarely intended for human consumption.

Ewe lambs to be put to the ram 1 year old and over – young female sheep 1 year old and over for breeding, already put or to be put to the ram.

Other sheep (lambs, young ovine animal, rams) – lambs up to 1 year old and all other sheep not mentioned in the categories above (young ovine animal, rams).

Pigs

If by 31. August 2023 there are no live animals on the holding due to sanitary cleaning between two production cycles or forced killing in the presence of outbreaks of diseases or other reasons, the number of the last grown animals in the period from 1. September 2022 to 31. August 2023 is recorded.

Piglets having a live weight of under 20 kg – all male and female piglets of less than 20 kg, weaned or not, regardless of their future use (for fattening or breeding).

Sows for mating a live weight 50 kg

разплодни свине с живо тегло 50 кг и повече, които вече са раждали или ще бъдат заплодени за първи път.

Други свине (свине за угодяване, нерези и др.) – включват се всички други свине, налични в стопанството, които не са включени в горните рубрики (свине от 20 до 50 кг, свине за угодяване, бракувани свине майки, нерези и др.).

Домашни птици

Ако към 31^{-ви} август 2023 г. в стопанството няма живи птици поради санитарно почистване между две партии или принудително умъртвяване при наличие на огнища на болести или др. причини, е отразен броят на последно отгледаната партия в периода от 1^{-ви} септември 2022 до 31^{-ви} август 2023 г. Включват се и птиците от личния двор, които се отглеждат за нуждите на семейството. Изключват се пиленцата, които са в люпилните и които ще се продават като еднодневни. Не се включват птиците, отглеждани за лов, птици, които не се отглеждат за производство на месо или яйца.

Кокошки носачки – стокови – включват се кокошки, които вече снасят яйца, предназначени за човешка консумация или друга индустриална употреба.

Разплодни кокошки носачки (родители) – включват се кокошки, които вече снасят яйца, предназначени за люпене. Включват се и бракуваните кокошки и мъжките разплодни птици.

Подрастващи кокошки – включват се млади женски птици, предназначени за носене на яйца (за стокови носачки и/или за родители), но които още не са снасяли.

Ярки (на 4 месеца и повече) – включват се млади женски подрастващи кокошки, които са настанени вече в помещения за кокошки носачки и които са започнали да снасят яйца или ще започнат да снасят в следващите 1-2 седмици.

Пилета за угодяване (бройлери) – включват се домашни птици от вида *Gallus gallus* L., които

and over – all sows for mating having a live weight of 50 kg or more, already farrowed or to farrow for the first time.

Other pigs (pigs for fattening, boars etc.) - including all other pigs on the holding not mentioned in the categories above (pigs from 20 to 50 kg, pigs for fattening, cull sows, boars, etc.).

Poultry

If by 31. August 2023 there are no live poultry on the holding due to sanitary cleaning between two production cycles or forced killing in the presence of outbreaks of diseases or other reasons, the number of the last grown animals in the period from 1. September 2022 to 31. August 2023 is recorded. The poultry from private yards, raised for the needs of the family, are also included. Chicks in hatcheries to be sold as day-olds are excluded. Poultry raised for hunting, poultry not raised for meat or egg production are not included.

Laying hens – laying hens with the eggs used for human consumption, for food industry etc.

Breeding hens (parents) – laying hens with the eggs used for breeding. The cull hens and breeding cocks of the holding are included.

Growing pullets – growing pullets for laying eggs (market or parents) before point of lay are included.

Pullets (4 months and older) – includes young female pullets that are already housed in a layer house and that have started laying eggs or will start laying in the next 1-2 weeks.

Broilers – domestic animals of the species *Gallus gallus* kept for the production of meat.

се отглеждат за производство на месо.

Пуйки – включват се всички пуйки без разлика на пол, възраст и направление за реализация.

Патици – включват се всички патици без разлика на пол, възраст и направление за реализация. Тук се включват и патиците за производство на втлъстен черен дроб.

Гъски – включват се всички гъски без разлика на пол, възраст и направление за реализация. Тук се включват и гъските за производство на втлъстен черен дроб.

Щрауси – включват се всички щрауси, отглеждани за производство на месо или за разплод без разлика на пол и възраст.

Други домашни птици – включват се пьдпъдъци, фазани, токачки, гълъби и др. птици, които не са включени в горните рубрики.

Зайци

Зайкини – включват се женски животни, които вече са раждали или са заплодени за първи път, както и млади женски зайци, които са предназначени за разплод.

Други зайци – включват се всички останали категории зайци.

Пчелни семейства

Брой продуктивни пчелни семейства – включва се броят на пчелните семейства към 31^{-ви} август 2023 г., за които се полагат грижи и които са предназначени за производство на мед, на майки или на отводки (рояци), независимо дали кошерите са разположени върху земя на стопанството или върху чужда земя. Съгласно новите технологии на отглеждане е възможно в 1 кошер да се отглеждат повече от едно пчелни семейства. За целите на изследването всяко пчелно семейство (рояк) се отчита като един кошер, независимо от естеството и вида на кошера.

Други видове животни

Елени (за производство на месо) – включват се стопанствата, отглеждащи елени за месо.

Животни, отглеждани за кожа (нутрии,

Turkeys – all the turkeys regardless of their sex, age and use.

Ducks - all the ducks regardless of their sex, age and use. Ducks used for production of "foie gras" are also included.

Geese – all the geese regardless of their sex, age and use. Geese used for production of foie gras are also included.

Ostriches – all the ostriches bred for meat or breeding regardless of their sex and age.

Other poultry – quails, pheasants, guinea fowls, pigeons, and other, not mentioned elsewhere.

Rabbits

Breeding females rabbits – breeding females that have already littered or mated for the first time, and young female rabbits intended for breeding.

Other rabbits – all other categories of rabbits.

Bee colonies

Number of bee colonies kept for production of honey – number of bee colonies by 31. August 2023, being taken care of and intended for the production of honey, of mothers or litters (swarms), regardless of the ownership of the land where the hives are located - holding's land or someone else's land. Under the new farming technologies, it is possible to grow more than one bee colony in one hive. For the survey purposes, each bee family (swarm) is counted as one hive, regardless of the nature and type of hive.

Other livestock

Deer (for meat production) – farms raising deer for meat.

Fur animals (nutria, minks,

норки, чинчила, ангорски зайци и др.) – включват се стопанствата, отглеждащи животни за кожа.

Други селскостопански животни, неспоменати по-горе – включват се стопанствата, отглеждащи животни за селскостопански цели от видове, неспоменати по-горе (камили, европейски муфлон и др.).

Калифорнийските червеи, бубите и охлювите не се включват.

chinchillas, angora rabbits, etc.) – farms breeding fur animals included.

Other livestock, n.e.c. – farms raising animals for agricultural purposes of species not mentioned above (camels, European mouflon, etc.).

California worms, silk worms and mollusc or snail are not included.

4.4. РАБОТНАТА СИЛА И ДРУГИ ДОХОДОНОСНИ ДЕЙНОСТИ

Други доходоносни дейности на стопанството

Други дейности, които са пряко свързани със стопанството и от които стопанството получава доходи – това са дейности, при които се използват ресурсите на стопанството (площи, сгради, техника и работна ръка) или продуктите от неговата селскостопанска дейност. Ако другите дейности на стопанството се отчитат с отделно счетоводство извън земеделската дейност, те не са включени. Изключват се дейностите, които не са пряко свързани със земеделската дейност на стопанството.

Предоставяне на здравни, социални или образователни услуги – дейности, свързани със здравни, социални или образователни услуги, при предоставянето на които се използват ресурсите на стопанството или неговите първични продукти.

Работа по договор, при която се използват средствата за производство на стопанството – селскостопански услуги (оран, сеитба, окопаване, прибиране и др.) – дейности със селскостопански характер, извършвани от стопанството на външни клиенти чрез използване на техника и работна ръка на стопанството.

Работа по договор, при която се използват средствата за производство на стопанството – неселскостопански услуги (почистване на

4.4. LABOR FORCE AND OTHER GAINFUL ACTIVITIES

Other gainful activities of the holding

Other activities directly related to the farm and from which the farm receives income – these are activities that use the farm resources (area, buildings, equipment and labor) or the products of its agricultural activity. If the other farm activities are reported with separate accounting outside the agricultural activity, they are excluded. Activities, not directly related to the farm's agricultural activity, are excluded.

Provision of health, social or educational services – activities related to health, social or educational services, in the provision of which the farm resources or its primary products are used.

Contract work, in which the farm means of production are used – agricultural services (ploughing, sowing, digging, harvesting, etc.) - activities of an agricultural nature, performed by the farm for external customers, using the farm's equipment and labor.

Contract work, in which the farm means of production are used – non-

сняг и др.) – услуги, имащи неселскостопански характер, които се извършват с машините и работната ръка на стопанството.

Туризм, настаняване и други развлекателни дейности (хотелиерски и ресторантьорски услуги) – всички дейности, извършвани в стопанството, свързани с приемането и обслужването на туристи и спортно-възстановителни дейности срещу заплащане и чрез използване на наличните земи, сгради и съоръжения на стопанството, продукти или работна ръка.

Занаяти (грънчарство, тъкачество, ножарство и др.) – производство на занаятчийски стоки в стопанството, независимо от начина по който се продават.

Преработка на продукти в стопанството (преработване на селскостопанска продукция с изключение на преработката на грозде за производство на вино) – преработване на селскостопанска продукция, произведена в стопанството или закупена отвън: преработка на мляко и производство на млечни продукти; преработка на плодове и зеленчуци и производство на консерви и др. продукти; клане на селскостопански животни и производство на месни продукти и други дейности, с цел продажба.

Лесовъдство – лесовъдска работа, при която се използват както техниката, така и работната сила на стопанството.

Преработка на дървен материал от стопанството – преработка на суров дървен материал в стопанството с пазарна цел. Преработката на дървен материал, произведен в друго стопанство, не се отчита.

Производство на възобновяема енергия за пазарни цели (от вятър, вода, биогаз и др.). Включват се стопанства, в които се произвежда енергия за пазара или за производството в стопанството (отопление на оранжерии, обори и др.). Не се включва продажбата на енергийни култури.

Производство на риба и аквакултури –

agricultural services (snow removal, etc.) - services of a non-agricultural nature, which are performed with the machines and labor of the farm.

Tourism, accommodation and other entertainment activities (hotel and restaurant services) – all activities carried out on the farm, related to the reception and service of tourists and sports and recreation activities for a fee and by using the available farm lands, buildings and facilities, products or labor.

Crafts (pottery, weaving, cutlery, etc.) – production of craft goods on the farm, regardless of how they are sold.

Processing of products on the farm (processing of agricultural products, with the exception of the processing of grapes for the production of wine) - processing of agricultural products produced on the farm or purchased from outside: processing of milk and production of milk products; processing of fruits and vegetables and production of preserves, etc. products; slaughter of farm animals and production of meat products and other sales activities.

Forestry - forestry work that uses both the farm's machinery and manpower.

On-farm timber processing – on-farm processing of raw timber for market purposes. The processing of timber produced in another holding is not counted.

Production of renewable energy for market purposes (from wind, water, biogas, etc.). Farms that produce energy for the market or for production on the farm (heating of greenhouses, stables, etc.) are included. The sale of energy crops is not included.

включва се интензивно развъждане на всички видове риби, ракообразни и др. в изкуствена среда или контролирано зарибяване на реки, езера и др., ако за тази цел се използват ресурси на стопанството – сгради, машини, селскостопански продукти. Не се включва търговската дейност с риби, закупуване и препродажба както и дейности, свързани само с риболов.

Други странични дейности (бубарство и др.) – включват се други, неспоменати по-горе дейности, като развъждане на животни, които не са обхванати от изследването и се използват ресурсите на стопанството (напр. копринени буби).

РАБОТНАТА СИЛА

Работната сила в стопанството включва всички лица навършили 15 години, извършвали земеделска работа в стопанството през последните 12 месеца (от 1^{-ви} септември 2022 до 31^{-ви} август 2023 г.). Включват се и пенсионерите, ако те продължават да работят в стопанството.

Земеделската работа включва следните дейности:

- организация и управление (покупко-продажби, счетоводство и др.);
- полска работа (обработка на земята, прибиране на реколта, събиране на сено и др.);
- отглеждане на животни (подготовка и разпределение на фураж, доене, полагане на грижи за животните и др.);
- всички дейности, които се извършват в стопанството, свързани със съхранението и подготовката на земеделски продукти за пазара (почистване, калибриране, сортиране и др.);
- поддръжка на стопанските сгради, техника, съоръжения и др., ползвани от стопанството;
- транспорт на собствена издръжка, доколкото той се осъществява от собствената работна ръка на стопанството;

Fish production and aquaculture – includes intensive breeding of all types of fish, crustaceans, etc. in an artificial environment or controlled stocking of rivers, lakes, etc., if farm resources – buildings, machines, agricultural products - are used for this purpose. It does not include commercial activity with fish, buying and reselling, as well as activities related to fishing only.

Other gainful activities (sericulture, etc.) – includes other activities not mentioned above, such as animal breeding not covered by the survey and using the farm's resources (such as silkworms).

LABOR FORCE

The farm labor force includes all persons over 15 years of age who performed agricultural work on the farm during the last 12 months (from 1. September 2022 to 31. August 2023). Retired persons are also included if they continue to work on the farm.

Agricultural work includes the following activities:

- organization and management (purchase and sales, accounting, etc.);
- field work (land cultivation, harvesting, hay collection, etc.);
- animal husbandry (preparation and distribution of fodder, milking, animal care, etc.);
- all activities carried out in the farm, related to the storage and preparation of agricultural products for the market (cleaning, calibration, sorting, etc.);
- maintenance of farm buildings, equipment, facilities, etc., used by the farm;
- self-supporting transport, insofar as it is carried out by the farm's

- всички неотделими вторични дейности, които нямат земеделски характер, но не могат да бъдат отделени от основната земеделска дейност (напр. охрана).

От земеделската работа се изключват следните дейности:

- работа за личното домакинство на стопанина/партньорите или на управителя и техните семейства;
- всички доходоносни дейности, извършвани от стопанина и/или работната ръка извън стопанството;
- всички доходоносни дейности в рамките на стопанството, извършвани от стопанина и/или работната ръка, използвайки ресурсите или продуктите на стопанството;
- всички дейности, които нямат земеделски характер.

Семейна работна ръка в стопанства на физически лица – това са работещите в стопанството членове на семейството на стопанина, независимо от това дали работят постоянно или не в стопанството и дали живеят в дома на стопанина или не.

Членове на семейството на стопанина са роднините по права линия (майка, баща, син, дъщеря, внук и т.н.) и по сватовство (свекър, свекърва, тъст, тъща, снаха, зет и т.н.).

Несемейна работна ръка в стопанства на физически лица, които са постоянно наети – постоянно наетите работници са редовно работещите в земеделската дейност на стопанството работници по договор през цялата година или регулярно през части от годината, ако производствените условия в стопанството го налагат, независимо от отработения брой часове на ден, т.е. те са работили в анкетираното стопанство всяка седмица, всеки месец през последните 12 месеца или през

own workforce;

- all inseparable secondary activities that do not have an agricultural nature, but cannot be separated from the main agricultural activity (e.g. security).

The following activities are excluded from agricultural work:

- work for the personal household of the owner/partners or manager and their families;
- all income-generating activities performed by the owner and/or the workforce outside the farm;
- all profitable activities within the holding, carried out by the owner and/or the workforce, using the resources or products of the holding;
- all activities that are not of an agricultural nature.

Family labor in farms of natural persons – these are the members of the farmer's family working on the farm, regardless of whether they work permanently on the farm or not and whether they live in the farmer's home or not.

Members of the householder's family are the direct blood relatives (mother, father, son, daughter, grandson, etc.) and in-laws (father-in-law, mother-in-law, daughter-in-law, son-in-law, etc.).

Non-family labor in farms of natural persons permanently employed – permanently employed workers who work regularly on the farm under a contract throughout the year or regularly during parts of the year, when the production conditions on the farm impose it, regardless of the number of hours worked per day, i.e. every week, every month in the last 12

целия производствен цикъл на стопанството.

Работна ръка на гражданските сдружения – работната ръка, участваща в дейността на гражданските сдружения се отчита като платена работна ръка в стопанства, независимо от това дали е семейна работна ръка от семействата на съдружниците или несемейна работна ръка.

Постоянно заетата платена работна ръка в стопанствата на юридическите лица – включват се лица, постоянно наети в стопанствата, заети в земеделската дейност на стопанството. Включват се работници по договор през цялата година или регулярно през части от годината, ако производствените условия в стопанството го налагат, независимо от отработения брой часове на ден.

В настоящата книга с резултати, лицата, отчитани като сезонно наети, ако са били постоянно пренаемани и на практика са работили като редовни работници през изследвания период, се записват като постоянно заета платена работна ръка в стопанствата на физическите или юридическите лица.

Временно наети (сезонни) работници – включват се работници, наети директно от стопанствата на физически или юридически лица (с изключение на семейната работна ръка), които са работили само за известен период от време на непълен или временно на пълен работен ден по време на земеделска кампания.

Вложен труд от изпълнители по договори в стопанството (в периода от 1^{-ви} септември 2022 до 31^{-ви} август 2023 г.) – отчита се времето отработено в стопанството от лица, които не са наети пряко от земеделското стопанство, а от подизпълнители, или са наети от трети лица за определена работа в стопанството.

Отработено време в стопанството

Определя се обемът на вложения труд в

months or throughout the entire farm production cycle.

Labor force of civil associations – the labor force participating in the activity of civil associations is counted as paid labor force in holdings, regardless of whether it is family labor force from the families of partners or non-family labor force.

Permanently employed paid labor in the holdings of legal entities – includes persons permanently employed in the holdings - legal entities and sole traders. Contract workers are included throughout the year or regularly during parts of the year if required by the farm production conditions, regardless of the number of hours worked per day.

In this book, persons reported as seasonally employed, if they were permanently rehired and worked as regular workers during the surveyed period, are recorded as permanently employed paid labor in the holdings of individuals or legal entities.

Temporarily employed (seasonal) workers – includes workers employed directly by the holdings of individuals or legal entities (excluding family labor) who worked only for a certain period of time on a part-time or temporary full-time basis during the crop campaign.

Labor input in by contractors under contracts on the farm (in the period from 01. September 2022 to 31. August 2023) – the time worked on the farm by persons not directly employed by the farm, but by subcontractors, or are hired by third parties for certain work on the farm.

Time worked on the farm

The amount of labor on a farm

стопанството през последните 12 месеца (в периода от 1^{-ви} септември 2022 до 31^{-ви} август 2023 г.). Пълното работно време се равнява на 12 месеца, 232 работни дни при 8 часов работен ден.

Годишна работна единица (ГРЕ)

Обемът на вложения труд се изчислява в годишни работни единици (ГРЕ). Този показател не бива да се отъждествява с броя на заетите в земеделието. Според определението, дадено от Европейския съюз, 1 ГРЕ е равна на отработените часове от един работник при пълно работно време в рамките на една година.

В България е прието, че 1 ГРЕ е равна на 1 856 отработени часа в годината или 232 човекодни. В случай че лицето е работило 1 856 човекочаса или повече, неговият труд е равен на 1 ГРЕ. Ако лицето е работило по-малко от 1 856 човекочаса, неговият труд се изчислява като дял от 1 ГРЕ.

Отработените човекодни от сезонните работници се разделят на 232 дни, за да се превърне трудът им в ГРЕ.

4.5. НАПОЯВАНЕ

Средна ИЗП на открито, напоявана през последните 3 години - средна площ в хектари на открито с култури, които са били напоявани през последните 3 години. Не се включват: напояваните площи под стъклено или под друго високо достъпно защитно покритие. Включват се площите на семейните градини.

Общо откритата ИЗП, напоявана през стопанската 2022/2023 година - включват се площите с култури на открито, които действително са били напоявани поне веднъж през референтния период (от 01.09.2022 г. до 31.08.2023 г.) и семейните градини

Обем на използваната вода за напояване - отчитат се куб. м. вода, използвана за напояване през референтния период за всички площи на стопанството (на открито и площи под стъклено

during the last 12 months (in the period from 01. September 2022 to 31. August 2023). Full-time work equals 12 months, 232 working days at an 8-hour working day.

Annual work unit (AWU)

The amount of labor input is calculated in annual work units (AWU). This indicator should not be equated with the number of people employed in agriculture. According to the definition given by the European Union, 1 AWU is equal to the hours worked by one full-time worker within one year.

In Bulgaria, it is accepted that 1 AWU is equal to 1 856 hours worked per year or 232 man-days. In case the person worked 1 856 man-hours or more, his work is equal to 1 AWU. If the person worked less than 1 856 man-hours, his work is calculated as a share of 1 AWU.

The man-days worked by seasonal workers are divided by 232 days to convert their labor into AWU.

4.5. IRRIGATION

Average outdoor UAA irrigated in the last 3 years – average outdoor area in hectares of crops that have been irrigated in the last 3 years. Excludes: irrigated area under glass or other high accessible protective cover. Includes family gardens area.

Total outdoor UAA irrigated in the 2022/2023 crop year - includes area under outdoor crops that were actually irrigated at least once during the reference period (from 01.09.2022 to 31.08.2023) and kitchen gardens.

Volume of water used for irrigation - cubic meters of water used for irrigation during the reference period are reported for all farm area (outdoors

или под друго високо достъпно защитно покритие).

Култури, които действително са били напоявани през стопанската 2022/2023 година – отчита се площта на действително напояваните, поне веднъж култури, по видове и групи.

Методи за напояване - една и съща площ може да бъде напоявана с различни видове инсталации. В случай на припокриващи се методи за напояване на една и съща площ, е отчетен само преобладаващият метод, за да се избегне двойното отчитане на площи. Отчитат се площите на открито, включително семейни градини и площите под високо достъпно защитно покритие. Изследваните методи на напояване са:

Гравитачно напояване - система, при която земята е частично или напълно покрита с вода, независимо от метода на транспортиране на водата от източника до полето. Този вид поливна инсталация, позволява заливане на цялата площ или довеждане на водата по бразди между лехите с култури, като се използва гравитачната сила на водата. Включва ръчно напояване с кофи или лейки.

Дъждуване или напояване с пръскачки - дъждовална инсталация (известни още като система за надземно напояване), при която тръбните мрежи пренасят вода под налягане, която се доставя до културата чрез дюзи, симулирайки валежи.

Капково напояване - метод, при който водата се разпределя под ниско налягане през мрежа от тръби по предварително определен модел и се прилага директно към зоната на влияние на корена на растението. Включва напояване с микроразпръскване (мъглуване). Този вид поливна инсталация, представлява система от тръби и маркучи, която се разполага така, че да достига близо до корените на засадените култури. Може да минава по лехи, покрай стволите на дървета, лозя и др. На самите маркучи има отвори или специални

and area under glass or other high accessible protective cover).

Crops irrigated during the 2022/2023 crop year - the area under crops actually irrigated at least once, is recorded, by species and groups.

Irrigation methods - the same area can be irrigated with different types of installations. In case of overlapping irrigation methods on the same area, only the predominant method was recorded to avoid double counting of area. Open area, including kitchen gardens and area under high accessible protective cover, are recorded. The irrigation methods are:

Surface irrigation - a system in where the land is partially or completely covered with water, regardless of the method of transporting the water from the source to the field. This type of irrigation installation allows flooding the entire area or bringing water along furrows between crop beds, using the gravitational force of water. It includes manual irrigation with buckets or watering cans.

Sprinkler irrigation - a sprinkler installation (also known as an overhead irrigation system) where pipe networks carry water under pressure, which is delivered to the crop through nozzles, simulating rainfall.

Drip irrigation - a method where the water is distributed under low pressure through a network of pipes in a pre-determined pattern and is applied directly to the area of influence of the plant root. Includes micro-sprinkler irrigation (fogging). This type of irrigation installation is a system of pipes and hoses, arranged in order to reach close to the roots of the planted crops. It can pass through beds, along

капкообразуватели, които се намират на приблизително равни отсечки един от друг. Целта е да се постигне еднакво налягане и навсякъде поливането да е равномерно.

Източници на вода за напояване – в случай на междинни източници е отчетен само основният източник. Изследвани са следните източници на напояване, използвани в стопанството:

Подпочвени води – отчита се ако стопанството има достъп до подпочвени води. Водата се изпомпва от изкуствено прокопани кладенци и сонди или от подземни природни извори.

Повърхностни води (реки, потоци, езера и др.) **в стопанството и извън него** – отчита се ако стопанството използва за напояване повърхностната вода, намираща се на земната повърхност, като например в реки, потоци, езера, влажни зони.

Естествени водоизточници извън стопанството от общата водоснабдителна система – отчита се ако стопанството използва вода за напояване, която се изтегля от обществена тръбопроводна разпределителна мрежа.

Пречистени отпадъчни води – отчита се ако стопанството използва вода за напояване, която е преминала през пречистване на отпадните води.

Други източници – отчита се ако стопанството използва за напояване други източници, например събрана дъждовна вода за напояване

Начин на плащане на вода за напояване – отчита се за всяко стопанство един отговор за начин за плащане на водата, въз основа на обем, въз основа на напоявана площ, друг начин или за водата не е плащано.

Технически параметри на напоителните съоръжения – отчетена е информация дали стопанството разполага с резервоари (водохранилища), които е използвало през 2022/2023 г., както и състоянието на поддържането на поливната система през последните 3 години, вида на водоизмерителната система, вида на

tree trunks, vineyards, etc. The hoses have holes or special drippers, which are located at approximately equal distances from each other. The goal is to achieve equal pressure and uniform watering everywhere.

Sources of irrigation water – in case of intermediate sources, only the main source is reported. The following irrigation sources used on the farm were surveyed:

Groundwater – is recorded if the farm has access to groundwater. The water is pumped from artificially dug aquifers and is usually pumped from wells.

Surface water (rivers, streams, lakes, etc.) **on-farm and off-farm** – recorded if the farm irrigates with surface water found on the earth's surface, such as in rivers, streams, ponds, lakes, wetlands.

Natural water sources off-farm from the water supply networks – recorded if the farm uses water for irrigation that is withdrawn from a public piped distribution network.

Treated wastewater – recorded if the farm irrigates with water that has undergone a wastewater treatment.

Other sources – recorded if the farm uses other sources for irrigation, such as collected rainwater.

Payment terms for irrigation water – one answer is recorded for each farm for the payment terms for water, based on volume, based on irrigated area, other paid modality or did not pay for water.

Technical parameters of the irrigation equipment - information on whether the farm has tanks (reservoirs) used in 2022/2023, as well as the maintenance status of the irrigation system over the last 3 years, the type of

контролера за напояване, наличие на съоръжения за изпомпване, наличие на фертигационна система в стопанството (техника за торене, при която торовете се смесват с водата за напояване. Разтворът се инжектира в поливната система).

4.6. ПРАКТИКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЧВАТА

Отводняване в земеделското стопанство – отчетени са площи от ИЗП на стопанството, на които е изграден дренаж за изкуствено отстраняване на излишните повърхностни или подпочвени води чрез повърхностни или подпочвени тръбопроводи и канали, за да се предотврати наводняване на площите.

Методи на обработка на обработваемата земя на открито – операциите за обработка на земята, извършени след прибиране на реколтата през 2022 г. и последващите дейности по сеитба/подготовка за следващата стопанска година (изследваната 2022/2023). Изследваните методи са:

Традиционна обработка – обработка, при която има обръщане на почвения слой и на повърхността не остават растителни остатъци (дълбока оран).

Консервационна обработка – обработка, при която почвеният слой не се обръща и на повърхността остават растителни остатъци (плитка оран, дисковане, култивиране и др.)

Директна сеитба (нулева оран) – сеитбата на културата се извършва директно след жътвата на предходната култура. Не се извършва никаква обработка, която да предшества засяването.

Почвена покривка през зимата на обработваемата земя на открито:

Обичайни зимни култури – обработваема земя, на която културите се засяват през есента и продължават да се развиват през зимата и пролетта.

Междинни култури – обработваема земя, на

water metering system, the type of irrigation controller, the presence of pumping facilities, the presence of a fertigation system on the farm (fertilization technique where fertilizers are mixed with irrigation water. The solution is injected into the irrigation system).

4.6. SOIL MANAGEMENT PRACTICES

Drainage on the farm – recorded are hectares of the farm's UAA where drainage was constructed for the artificial removal of excess surface water or groundwater by means of surface or sub-surface conduits to prevent flooding of the area.

Tillage methods of outdoor arable land – the land cultivation operations carried out after the harvest in 2022 and the subsequent sowing/preparation activities for the next farming year (the surveyed 2022/2023). The methods are:

Conventional tillage – cultivation with inversion of the soil with burying the plant residues (no plant residues remain on the surface, deep plowing).

Conservational tillage – tillage with no inversion of the soil where plant residues are not buried and remain on the surface (shallow plowing, disking, cultivation, etc.)

Direct sowing (zero tillage) – the sowing of the crop is done directly after the harvest of the previous crop. No tillage is applied prior to sowing.

Winter soil cover on open arable land:

Normal winter crop – arable land on which crops are sown in the autumn and growing during the winter and spring.

Catch/Intermediate crop – arable

която се засяват растения специално, за да се намали загубата на почва, хранителни вещества през зимата, като в противен случай земята би била оголена и предразположена към загуби. Икономическата изгода от подобни култури е ниска и тяхната основна цел е защита на почвата. Те обикновено се разорават през пролетта преди засяването на основната култура, като не се прибират и не се използват за пасища.

Растителни остатъци – площи с растителни остатъци от предходната реколта. Обработваемата земя е покрита през зимата с растителни остатъци и стърнища от реколтата от предходната стопанска година.

Гола почва – изорана обработваема земя след прибиране на реколтата, без или с минимални количества растителни остатъци – черна угар след дълбока оран

Дял на обработваемата земя на открито, включена в сеитбообръщението на културите – част от обработваемата земя на открито, която е включена в сеитбооборота, изчислена като дял (процент).

Сеитбообръщението на културите е практика на редуващи се култури, отглеждани върху определена площ в планирана схема, така че една и съща култура да не се отглежда на една и съща площ две последователни стопански години.

4.7. МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

Отчетени са всички използвани, наети или притежавани от земеделското стопанство машини и оборудване към 31-ви август 2023 г. Събирани са данни за моторни превозни средства и машини, използвани от земеделското стопанство през 12-те месеца, предхождащи референтния ден на изследването – 31.08.2023 г. Също така се включва раздел за достъп до интернет, съоръжения и системи за управление използвани от стопанството.

Достъп до интернет – възможност всеки в стопанството да има достъп до интернет от стопанството.

land on which plants are sown specifically to manage erosion, fertility, nutrients during the winter, as the land would otherwise be bare and prone to losses. The economic benefit of such crops is low and their main purpose is soil protection. They are usually plowed in the spring before the main crop is sown and are not harvested or used for grazing.

Plant residues – area under crop residues from the previous harvest. Arable land is covered in winter with crop residues and stubble from the harvest of the previous farming year.

Bare soil – plowed arable land after harvest, with no or minimal amounts of plant residues – black fallow after deep plowing.

Share of open-field arable land included in crop rotation – part of the open-field arable land that is included in crop rotation, calculated as a share (percentage).

Crop rotation is the practice of alternating crops grown on a specific area in a planned pattern so that the same crop is not grown on the same area for two consecutive crop years.

4.7. MACHINERY AND EQUIPMENT

All machinery and equipment used, rented or owned by the agricultural holding as of 31. August 2023 were reported. Data was collected on motor vehicles and machinery used by the agricultural holding in the 12 months preceding the reference day of the survey - 31. August 2023. A section on farm internet access, facilities and management systems is also included.

Internet access – the availability of internet access for everyone on the

Използване на информационни системи за управление – това са информационни системи за управление като помощно средство за вземане на решения.

Използване на системи за координация, контрол, анализ и визуализиране на информация. Това са системи за записване на дейности в стопанството, оптимизиране на производството, финансите, за управление на инвентара, за отчитане, за управление на човешките ресурси и др.

Използване на машини, собственост на стопанството (собствена механизация) – отчетена е информация за:

Трактори (собственост на стопанството) – брой използвани в земеделската дейност на стопанството трактори, разделени по класове на мощност.

Други машини и инвентар (собственост на стопанството):

Машини за обработка на почвата – земеделска техника (моторни превозни средства с една или без ос), използвана в земеделската дейност на стопанството през 2022/2023 г. Изключват се превозни средства, които не са самоходни и машини, използвани изключително за паркове и тревни площи.

Сеялки и разсадопосадъчни машини

Тороразпръсквачки или други разпръсквачки за минерален или оборски (твърд или течен) тор

Пръскачки за приложение на продукти за растителна защита

Прибираща техника:

Зърнокомбайни (за сухо зърно) – самоходни и прикачни. Изключва специализирани машини за прибиране на грах.

Друга механизация за прибиране на реколтата – самоходна и прикачни. Машини за прибиране на реколтата на захарно цвекло, зелен грах и фасул, или фуражни култури, грозде, силажокомбайни, независимо дали са самоходни, теглени или монтирани на трактор, комбайн за памук, картофи, моркови,

farm.

Use of management information systems – these are management information systems as a decision-making aid.

Use of systems for coordination, control, analysis and visualization of information. These are systems for record of farm activities, production optimization, finances, inventory management, reporting, human resources management, etc.

Use of machinery owned by the farm (own mechanization) – information was reported for:

Tractors (owned by the farm) – number of tractors used in the agricultural activity of the farm, by power classes.

Other machinery and equipment (owned by the farm):

Tillage machinery – agricultural machinery (motor vehicles with one or no axle) used in the agricultural firm activity in 2022/2023. Vehicles that are not self-propelled and machinery used exclusively for parks and lawns are excluded.

Seeders and planters

Manure spreaders or other pulverisators or sprayers for fertilisers or manure (solid or liquid)
Application equipment for plant protection products

Combine harvesters:

Grain harvesters (for dry grain) – self-propelled and trailed. Excludes specialized pea harvesters.

Other fully mechanised harvesters – self-propelled and trailed. Harvesters for sugar beets, green peas and beans, or forage crops, grapes, forage harvesters, whether self-propelled, trailed or mounted on a tractor, cotton

зеленчуци, балировачки, косачки и т.н.

Механизация, използвана от няколко стопанства

Отнася се за моторни превозни средства и машини, използвани от земеделското стопанство през 12-те месеца, предхождащи референтния ден на проучването, но които са собственост на друго земеделско стопанство, собственост са на две или повече земеделски стопанства заедно, собственост са на предприятие за доставка на селскостопански услуги. Машини, собственост на земеделското стопанство, които са били използвани през референтния период, но са били продадени през 12 месеца, предхождащи референтния ден на проучването. Отчетена е информация за използвани трактори, култиватори, плугове, сеялки, разпръсквачки (пулверизатори), пръскачки, оборудване за прилагане на продукти за растителна защита или торове, зърнокомбайни и други напълно механизирани комбайни за прибиране на реколтата.

Прилагане на прецизно земеделие - комплексна система, предназначена за оптимизиране на селскостопанското производство чрез използване на информация за земеделските култури, модерните технологии и методи.

Роботика – безпилотни летателни апарати (дронове), оранжерийна роботика, роботи за косене, доене, хранене, почистване на тор и други машини с висока интелигентност, без пряка човешка намеса).

Роботизирани машини за прилагане на продукти за растителна защита.

Лентово пръскане на ПРЗ директно върху културата или междуредието на определена ширина

Техники с регулируеми параметри (за влагане на тор, ПРЗ, сеитба и др.)

Прецизно наблюдение на културите – използване на метеорологични станции, цифрово картографиране, сканиране на почвата, сензори за наблюдение на добива и др.

harvesters, potatoes, carrots, vegetables, balers, mowers, etc.

Mechanization used by several holdings

It refers to motor vehicles and machinery used by the agricultural holding in the 12 months preceding the reference day of the survey, but which are owned by another agricultural holding, are owned by two or more agricultural holdings together, or are owned by an agricultural services enterprise. Machinery, owned by the agricultural holding, used in the reference period, but was sold in the 12 months preceding the survey reference day. Information on used tractors, cultivators, ploughs, seeders, spreaders (pulverisators), sprayers, application equipment for plant protection products or fertilizers, grain harvesters and other fully mechanized harvesters.

Precision farming - a complex system designed to optimize agricultural production through the use of information on agricultural crops, modern technologies and methods.

Robotics – unmanned aerial vehicles (drones), greenhouse robotics, robots for mowing, milking, feeding, manure cleaning and other machines with high intelligence, without direct human intervention).

Robotics for plant protection products

Band spraying of pesticides directly onto the crop or row spacing at a specific width

Techniques with adjustable parameters (for fertilizer application, PPP, sowing, etc.)

Precise crop monitoring – use of weather stations, digital mapping, soil

технологии, устройства и изчислителни алгоритми за подобряване на селскостопанските процеси.

Анализ на почвата – отчита се при взети почвени проби за анализ през референтния период.

Използвана механизация за животновъдството

Машины и автоматизирани системи за управление в животновъдството, използвани, притежавани или наети от стопанството към референтния ден - 31-ви август 2023 г.

Автоматизацията се отнася до използването на механично и електронно оборудване за намаляване на вложения труд, повишаване на ефективността на производството и подобряване на качеството на продукта.

Изследвани са следните параметри:

Хуманно отношение към селскостопанските животни и наблюдение на здравето им

Фуражомелка

Автоматични системи за хранене

Автоматично регулиране на микроклимата в обора

Доилни роботи

Складове за селскостопанската продукция

Отчетено е използването през референтния период на:

Складове за съхранение на семена (житни, бобови и маслодайни култури)

Съхранение в хладилници

Съхранение на корени, грудки и луковици

Съхранение на зеленчуци и плодове

Оборудване в земеделските стопанства за производство на енергия от възобновяеми източници за собствено ползване или за пазара – отнася се до оборудването, използвано от земеделското стопанство за производство на енергия от възобновяеми източници през 12-те месеца, приключващи в референтния ден на изследването, за пазара или за собствено селскостопанско производство. Изследвани са следните източници: вятърна енергия, биомаса,

scanning, yield monitoring sensors, etc. technologies, devices and computational algorithms to improve agricultural processes.

Soil analysis –soil samples are taken for analysis during the reference period.

Livestock farming machinery

Machinery and automated management systems in livestock farming used, owned or rented by the holding as of the reference day – 31. August 2023.

Automation refers to the use of mechanical and electronic equipment to reduce labor input, increase production efficiency, and improve product quality.

The following parameters were surveyed:

Welfare and health monitoring of animals

Grinder mixer for animal feeding

Automatic feeding systems

Automatic regulation of barn climate

Milking robots

Storage for agricultural products

The use during the reference period was reported of:

Storage of seeds (cereals, oilseeds and pulses)

Refrigerated storage

Storage of roots, tubers and bulbs

Storage of vegetables and fruits

Equipment used for production of renewable energy on agricultural holdings for own use or for the market – refers to the equipment used by the agricultural holding for the production of energy from renewable sources during the 12 months ending on the survey reference day, for the market or for own agricultural

вкл. биогаз от биомаса, слънчева енергия – топлинна и фотоволтаична, хидроенергия и др. източници.

4.8. Овощни градини

Събирана е информация за площите заети с ябълки, круши, праскови, нектарини, кайсии, лозя с десертни сортове грозде и със сортове грозде за стафиди, възрастовите групи и гъстотата на засаждане.

Отчетени са площите на плододаващите, младите, невстъпили в плододаване и временно изоставените, с възможност за възстановяване, насаждения, на открито и под високо достъпно защитно покритие.

4.9. ТИПОЛОГИЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА – ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗМЕР И ТИП ЗЕМЕДЕЛИЕ

Типология на стопанствата

Типологията на стопанствата позволява да се определи типът земеделие и икономическият им размер, като се използва единен метод за унифицирана класификация на стопанствата в Европейския съюз в зависимост от тяхната дейност. Класификацията се основава на икономически показател, наречен стандартна продукция (СП).

„Стандартна продукция“ (СП) означава стандартната стойност на брутното производство. СП се използва за класифициране на земеделските стопанства според типологията на Съюза за земеделските стопанства (при която типът земеделие се определя от основните производствени дейности) и за определяне на икономическия размер на земеделското стопанство.

„Коефициент за стандартната продукция“ (КСП) е средната парична стойност на брутното производство на всяка селскостопанска променлива, включена в интегрираната

production. The following sources were surveyed: wind, biomass, incl. biogas from biomass, solar energy – thermal and photovoltaic, hydroenergy and other sources.

4.8. Orchards

Information was collected on the area under apples, pears, peaches, nectarines, apricots, vineyards with dessert grape varieties and grape varieties for raisins, age groups and planting density.

The area under fruit-bearing, young, non-fruit-bearing and temporarily abandoned plantations with restoration possibility, open field and under high accessible protective cover.

4.9. TYPOLOGY OF THE AGRICULTURAL HOLDINGS – ECONOMIC SIZE AND TYPE OF FARMING

Farm typology

The farm typology allows for the definition of holdings type of farming and their economic size using an uniform classification method for the holdings in the European Union according to their activity. The classification is based on economic indicators, called standard output (SO). „Standard output“ (SO) means the standard value of gross output. The SO is used to classify agricultural holdings according to the Union typology of agricultural holdings (where the type of farming is determined by the main production activities) and to determine the economic size of the agricultural holding.

„Standard output coefficient“ (SOC) is the average monetary value of the gross production of each agricultural variable included in the integrated

статистика за земеделските стопанства, съответстваща на средната стойност в даден район за единица продукция. КСП се изчисляват по цени франко земеделското стопанство в евро за хектар от култури или евро на глава животно (изключения се правят само за гъби, при които се изчислява в евро на 100 кв. м., за птици — в евро на 100 птици, и за пчели — в евро на кошер). В цената франко земеделското стопанство не са включени ДДС, данъци и субсидии. КСП се актуализират най-малко всеки път, когато се проведе европейско изследване на структурата на земеделските стопанства.

„Обща СП на земеделското стопанство“ е сборът на отделните производствени единици на дадено стопанство, умножен по съответните им КСП.

Общата стандартна продукция на стопанството се определя чрез умножаване на коефициента на стандартната продукция (КСП) на всяка променлива на културите и животните по броя на съответните единици. Стандартната продукция е сума от общата СП на земеделските стопанства. За определяне на типологията на стопанствата за изследването през 2023 година са използвани КСП2020, изчислени като средно претеглена величина за периода от 2018 до 2022 година.

Групирането на стопанствата в хомогенни групи по тип земеделие и икономически размер позволява сравнение на земеделските структури в различните страни и във времето. Типологията на стопанствата се използва в земеделската статистика на ЕС за изготвяне на извадки и анализи на получените резултати от статистическите наблюдения.

Икономически размер на земеделското стопанство

Икономическият размер на стопанството се измерва в евро и представлява общата стандартна продукция. Той показва потенциала на стопанството, но не и неговите финансови

farm statistics, corresponding to the average value in a given region, per unit of production. SOC's are calculated at the ex-farm price, in euro per hectare of crops or euro per animal (exceptions are made only for mushrooms, where it is calculated in euro per 100 m², for poultry - in euro per 100 birds, and for bees — in euro per hive). The ex-farm price does not include VAT, taxes and subsidies. The SOC's are updated every time a European Farm Structure Survey is conducted.

„Total SO of the agricultural holding“ is the sum of the individual production units of a given holding, multiplied by their respective SOC.

The farm total standard output is determined by multiplying the standard output coefficient (SOC) of each crop and livestock variable by the number of relevant units. The standard output is the sum of the total SO of agricultural holdings. To determine the farm typology for the IFS survey in Bulgaria in 2023, SOC2020 was used, calculated as a weighted average value for the period from 2018 to 2022.

The grouping of farms in homogeneous groups by type of farming and economic size allows a comparison of agricultural structures in different countries and over time. The farm typology is used in the EU agricultural statistics for sampling and analysis of the results obtained from the statistical surveys.

Economic size of the holding

The farm economic size is measured in euro and represents the total standard output. It shows the farm potential but not its financial results. The economic size allows for

результати. Икономическият размер позволява сравнение на стопанства с различни специализации, защото физическият размер (средна площ, брой животни и т.н.) не носи достатъчно информация.

Икономическият размер на едно стопанство се определя от обща СП на земеделското стопанство. Стопанствата се групират в класове по размер (от I до XIV).

Класове и граници в евро

I	по-малко от 2 000 EUR
II	от 2 000 до по-малко от 4 000 EUR
III	от 4 000 до по-малко от 8 000 EUR
IV	от 8 000 до по-малко от 15 000 EUR
V	от 15 000 до по-малко от 25 000 EUR
VI	от 25 000 до по-малко от 50 000 EUR
VII	от 50 000 до по-малко от 100 000 EUR
VIII	от 100 000 до по-малко от 250 000 EUR
IX	от 250 000 до по-малко от 500 000 EUR
X	от 500 000 до по-малко от 750 000 EUR
XI	от 750 000 до по-малко от 1 000 000 EUR
XII	от 1 000 000 до по-малко от 1 500 000 EUR
XIII	от 1 500 000 до по-малко от 3 000 000 EUR
XIV	равно или по-голямо от 3 000 000 EUR

В таблиците от изследването през 2023 г. класове IX, X, XI, XII, XIII и XIV са групирани с цел опазване на статистическата тайна.

Тип земеделие

Стопанствата се групират в девет общи типа, които се подразделят на 22 основни типа и 62 специфични (приложение IV на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/220 на Комисията и последвалите го изменения).

Специализирани стопанства в отглеждането на:

Специализирани стопанства – растителни култури

1. Специализирани стопанства за полски култури;
15. Специализирани стопанства за

comparison between holdings with different type of farming where the physical size (average area, number of livestock etc.) does not provide enough information.

The economic size of the holding is determined by its total standard output. The holdings are classified by size classes (from I to XIV).

Size classes and limits in euro

I	less than 2 000 EUR
II	from 2 000 to less than 4 000 EUR
III	from 4 000 to less than 8 000 EUR
IV	from 8 000 to less than 15 000 EUR
V	from 15 000 to less than 25 000 EUR
VI	from 25 000 to less than 50 000 EUR
VII	from 50 000 to less than 100 000 EUR
VIII	from 100 000 to less than 250 000 EUR
IX	from 250 000 to less than 500 000 EUR
X	from 500 000 to less than 750 000 EUR
XI	from 750 000 to less than 1 000 000 EUR
XII	from 1 000 000 to less than 1 500 000 EUR
XIII	from 1 500 000 to less than 3 000 000 EUR
XIV	equal to or greater than 3 000 000 EUR

In the 2023 survey tables size classes IX, X, XI, XII, XIII and XIV are grouped in order to preserve the statistical secret.

Type of farming

The holdings are classified in nine general types of farming divided in 22 principal and 62 particular types (Annex IV of Commission Implementing Regulation (EU) No 2015/220 and subsequent amendments).

Specialists in:

Specialist holdings — crop products

1. Specialist field crops;
15. Specialist cereals, oilseeds

житни, маслодайни и протеинови култури;

16. Полско растениевъдство от общ характер;

2. Специализирани стопанства за градинарство;

21. Специализирани стопанства за оранжерийно градинарство;

22. Специализирани стопанства за градинарство на открито;

23. Друго градинарство;

3. Специализирани стопанства за трайни насаждения;

35. Специализирани стопанства за лозарство;

36. Специализирани стопанства за производство на плодове и цитрусови плодове;

37. Специализирани стопанства за маслини;

38. Различни комбинации на трайни насаждения.

Специализирани стопанства – животинска продукция

4. Специализирани стопанства за отглеждане на тревопасни животни;

45. Специализирани стопанства за млекопроизводство;

46. Специализирани стопанства за говедовъдство – отглеждане и угояване;

47. Говедовъдство – смесено млекопроизводство, отглеждане и угояване;

48. Овце, кози и други тревопасни животни;

5. Специализирани стопанства за свине, птици и зайци;

51. Специализирани свиневъдни стопанства;

52. Специализирани стопанства за птицевъдство;

53. Комбинирано — разнообразни зърноядни животни.

Смесени стопанства

6. Смесени култури (растениевъдство);

61. Смесени култури;

7. Смесено животновъдство;

73. Смесено животновъдство, главно тревопасни животни;

and protein crops;

16. General field cropping;

2. Specialist horticulture;

21. Specialist horticulture indoor;

22. Specialist horticulture outdoor;

23. Other horticulture;

3. Specialist permanent crops;

35. Specialist vineyards;

36. Specialist fruit and citrus fruit;

37. Specialist olives;

38. Various permanent crops combined.

Specialist holdings — animal production

4. Specialist grazing livestock;

45. Specialist dairying;

46. Specialist cattle – rearing and fattening;

47. Cattle – dairying, rearing and fattening combined;

48. Sheep, goats and other grazing livestock;

5. Specialist granivores;

51. Specialist pigs;

52. Specialist poultry;

53. Various granivores combined.

Mixed holdings

6. Mixed cropping;

61. Mixed cropping;

7. Mixed livestock holdings;

73. Mixed livestock, mainly grazing livestock;

74. Смесено животновъдство – главно зърноядни животни (свине, птици и зайци);

8. Смесени култури и животновъдство;

83. Полски култури – комбинирани с тревопасни животни;

84. Смесени култури и животновъдство, комбинирано;

9. Некласифицирани стопанства.

В таблиците от изследването през 2023 г. стопанствата са посочени с техния основен тип земеделие, като някои от типовете са групирани с цел спазване на статистическата тайна.

Основните типове – 21. Специализирани стопанства за оранжерийно градинарство, 22. Специализирани стопанства за градинарство на открито и 23. Друго градинарство са групирани и публикувани като **зеленчуци, цветя и гъби**.

Основните типове – 51. Специализирани свиневъдни стопанства; 52. Специализирани стопанства за птицевъдство и 53. Комбинирано – разнообразни зърноядни животни са групирани и публикувани като **свине, птици и зайци**.

Стопанства от тип 37. Специализирани стопанства за маслини **не съществуват** в България.

74. Mixed livestock, mainly granivores;

8. Mixed crops – livestock;

83. Field crops – grazing livestock combined;

84. Various crops and livestock combined;

9. Non-classified holdings.

In the survey 2023 tables farms are listed with their principal type of farming, some types are grouped in order to avoid confidentiality problems.

The principal types – 21. Specialist holdings for indoor horticulture, 22. Specialist holdings for outdoor horticulture and 23. Other horticulture are grouped and published as **vegetables, flowers and mushrooms**.

The principal types – 51. Specialist holdings for pigs; 52. Specialist holdings for poultry and 53. Combined – different types of granivores are grouped and published as **pigs, poultry and rabbits**.

Holdings of type 37. Specialist holdings for olives do **not exist** in Bulgaria.